

Projekt uchwały zaopiniowany
na posiedzeniu Zarządu Powiatu
w dniu 2026-04-20

Projekt

z dnia 17 kwietnia 2026 r.
Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY POWIATU JAWORSKIEGO**

z dnia 2026 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Powiecie Jaworskim na lata 2026-2030**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt. 3 oraz art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1684) w związku z art. 16b oraz art. 19 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 z późn.zm) Rada Powiatu Jaworskiego uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jaworskim na lata 2026-2030, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

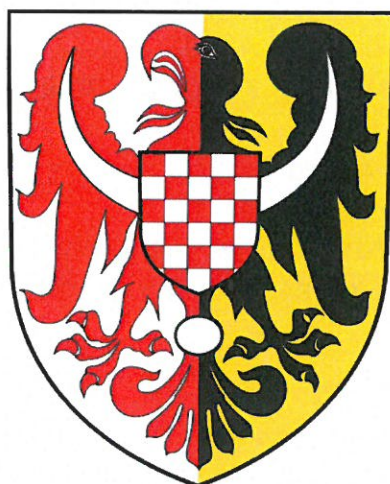
Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Jaworskiego.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu Jaworskiego

.....

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE JAWORSKIM
NA LATA 2026-2030**

Jawor, kwiecień 2026 r.

Najpiękniejszym światłem jest to,
które zapalamy w życiu drugiego
człowieka – pomagając...

POWIAT JAWORSKI

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie jaworskim na lata 2026-2030 została przygotowana przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze.

Dane zebrał i opracował Zespół powołany do przygotowania dokumentu.

Skład Zespołu:

- 1) Izabela Aniołek - dyrektor PCPR w Jaworze,
- 2) Magdalena Machura - kierownik Działu Pomocy Społecznej
- 3) Marta Badyła - psycholog
- 4) Katarzyna Mazur - pedagog
- 5) Marta Prokopik – specjalista pracy z rodziną
- 6) Marta Wątrucka – konsultant prawnik

Spis treści.		
Wstęp		5
I. Charakterystyka demograficzna powiatu jaworskiego.		8
II. Diagnoza problemów społecznych występujących w powiecie jaworskim.		12
1. Analiza wyników ankiety skierowanej do mieszkańców powiatu jaworskiego.		12
1.1. Analiza danych z metryczki ankiety.		12
1.2. Warunki życia w powiecie wg ankietowanych		14
2. Analiza danych zabranych z ankiet oraz z materiałów udostępnionych przez urzędy i instytucje funkcjonujące na terenie powiatu.		29
2.1. Obszar pomocy społecznej.		29
2.2. Działalność Powiatowego Urzędu Pracy w Jaworze.		32
2.3. Analiza danych przekazanych przez Komendę Powiatową Policji w Jaworze.		33
2.4. Działalność Powiatowego Ośrodka Rozwoju Edukacji w Jaworze.		34
2.5. Analiza danych dotycząca wydawanych orzeczeń o niepełnosprawności na podstawie informacji z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Legnicy.		36
2.6. Analiza danych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oddział w Legnicy.		37
2.7. Działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze.		37
3. Analiza SWOT.		45
4. Podsumowanie diagnozy.		50
III. Misja, cele strategiczne i kierunki działań.		53
1. Cele strategiczne, sposób ich realizacji i oczekiwane rezultaty.		54
2. Czas realizacji celów strategicznych.		60
3. Koordynacja działań.		60
4. Partnerzy w realizacji działań.		60
5. Źródła finansowania.		60

6. Monitoring i ewaluacja.	60
Spis tabel.	62

WSTĘP

Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych to kluczowy, długofalowy dokument planistyczny powiatu, diagnozujący potrzeby oraz określający cele i kierunki działań w zakresie pomocy społecznej. Stanowi podstawowy dokument strategiczny w zakresie realizacji założeń polityki społecznej powiatu, a jego opracowanie jest obowiązkiem samorządu powiatowego wynikającym z ustawy o pomocy społecznej. Strategia służy profilaktyce i naprawie trudnych sytuacji społecznych poprzez działania obejmujące wsparciem m.in. osoby z niepełnosprawnościami, rodziny w kryzysie, dzieci w pieczy zastępczej, grupy społeczne zagrożone marginalizacją społeczną. Prezentowana poniżej *Strategia rozwiązywania problemów społecznych powiatu jaworskiego na lata 2026-2030* to dokument, którego wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców powiatu jaworskiego.

Przy tworzeniu niniejszego dokumentu została uwzględniona zmieniająca się rzeczywistość oraz nowe problemy i potrzeby mieszkańców powiatu jaworskiego. Wytocznymi w przygotowaniu dokumentu były te obszary polityki społecznej, za które odpowiedzialność ustawodawca nałożył na powiat, a których realizacją i koordynacją zajmuje się Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze - zgodnie z art.112 ustawy o pomocy społecznej.

Na potrzeby zdiagnozowania problemów społecznych, występujących w Powiecie Jaworskim, opracowano ankiety skierowane do mieszkańców powiatu oraz urzędów, instytucji i organizacji pozarządowych realizujących zadania skierowane pośrednio lub bezpośrednio do rodzin, dzieci, osób dorosłych, starszych i niepełnosprawnych. Ponadto źródła danych stanowiły dokumenty strategiczne Starostwa Powiatowego w Jaworze, gmin powiatu, dane z Głównego Urzędu Statystycznego oraz dane pochodzące ze zbiorów własnych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze.

Diagnoza, przeprowadzona w oparciu o uzyskane dane, pozwoliła na określenie kluczowych grup społecznych dotkniętych problemami społecznymi. Należy tu wymienić:

- 1) rodziny z dziećmi,
- 2) osoby z niepełnosprawnościami, długotrwale i ciężko chore oraz ich rodziny,
- 3) seniorzy.

Analizując problemy społeczne i projektując cele strategiczne skupiono się przede wszystkim na tym, iż prezentowana Strategia jest dokumentem pomocy społecznej

na poziomie powiatu, stąd stawiane cele i zadania musiały odpowiadać na zidentyfikowane problemy społeczne, ale również być możliwe do zrealizowania przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze, przy współpracy z innymi instytucjami powiatowymi, gminami, organizacjami pozarządowymi i społecznością lokalną.

Za kluczowe obszary problemowe, w ramach których wytyczone zostały cele i zadania należało uznać:

- 1) konieczność zapewnienia należytej opieki dzieciom, które nie mogą wychowywać się w rodzinach naturalnych,
- 2) problematykę osób z niepełnosprawnościami, chorych, seniorów oraz rodzin tych grup,
- 3) przemoc i sytuacje kryzysowe w rodzinach.

Wskazane kluczowe problemy społeczne cechują się złożonością, a ich nawarstwianie skutkuje wykluczeniem społecznym. Powoduje to trudność ich rozwiązania i rodzi konieczność podejmowania przez instytucje publiczne działań na rzecz wsparcia osób i rodzin dotkniętych tymi kwestiami.

Podstawą do opracowania i realizacji Strategii są następujące akty prawne:

- 1) USTAWA Z DNIA 5 CZERWCA 1998 R. O SAMORZĄDZIE POWIATOWYM (DZ. U. 2025 POZ. 1684),
- 2) Z USTAWA Z DNIA 12 MARCA 2004 ROKU O POMOCY SPOŁECZNEJ (DZ. U. 2025 POZ. 1214),
- 3) USTAWA Z DNIA 12 CZERWCA 2011 R. O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ (DZ.U. 2025, POZ. 49)
- 4) USTAWA Z DNIA 27 SIERPNI 1997 R. O REHABILITACJI ZAWODOWEJ I SPOŁECZNEJ ORAZ ZATRUDNIANIU OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH (DZ. U. 2025, POZ. 913),
- 5) USTAWA Z DNIA 4 LISTOPADA 2016 R. O WSPARCIU KOBIET W CIAŻY I RODZIN „ZA ŻYCIEM” (DZ.U. 2024, POZ. 1829),
- UCHWAŁA NR 160 RADY MINISTRÓW Z DNIA 20 GRUDNIA 2016 R. W SPRAWIE PROGRAMU KOMPLEKSOWEGO DLA RODZIN „ZA ŻYCIEM” (M.P. 2016 POZ. 1250 ZE ZM.),
- 6) USTAWA Z DNIA 29 LIPCA 2005 R. O PRZECIWDZIAŁANIU PRZEMOCY DOMOWEJ (DZ. U. 2024 R., POZ. 1673),

- 7) USTAWA Z DNIA 24 KWIETNIA 2003 R. O DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO I O WOLONTARIACIE (DZ. U. 2025, POZ. 1338)

oraz

- 1) POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY DOMOWEJ NA LATA 2024-2028,
- 2) PROGRAM PSYCHOLOGICZNO-TERAPEUTYCZNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ NA LATA 2025-2028,
- 3) PROGRAM KOREKCYJNO-EDUKACYJNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ POWIATU JAWORSKIEGO NA LATA 2024-2028,
- 4) POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA LATA 2021-2025,
- 5) PROGRAM OSŁONOWY POWIATU JAWORSKIEGO W ZAKRESIE PRZEWOZU OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH Z OGRANICZONĄ MOBILNOŚCIĄ,
- 6) WIELOLETNI PROGRAM WSPÓŁPRACY POWIATU JAWORSKIEGO Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI ORAZ PODMIOTAMI WYMIENIONYMI W ART. 3 UST. 3 USTAWY O DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO I O WOLONTARIACIE NA LATA 2026-2029.

I. Charakterystyka demograficzna powiatu jaworskiego.

Powiat jaworski jest jednostką samorządu terytorialnego, położoną w południowo-zachodniej części Dolnego Śląska, na Równinie Jaworskiej stanowiącej integralną część Niziny Śląsko-Lużyckiej. Jego południowa część sięga Pogórza Kaczawskiego i Przedgórze Sudeckiego.

Powiat zajmuje 582 km². W jego skład wchodzi sześć gmin, w tym 1 gmina miejska (Jawor), 1 gmina miejsko-wiejska (Bolków) oraz 4 jednostki wiejskie (Męcinka, Mściwojów, Paszowice, Wądroże Wielkie).

Demografia (Źródło: GUS, stan na dzień 31 grudnia 2024 r.).

Powiat jaworski zmagają się z trendami depopulacyjnymi, kontynuując spadek liczby ludności odnotowany pod koniec 2024 roku, kiedy to na terenie powiatu mieszkało 47 039 osób. Społeczność cechuje się przewagą kobiet (51,0%) nad mężczyznami (49,0%), a prognozy dla regionu wskazują na pogłębiający się ujemny przyrost naturalny.

Dane demograficzne powiatu jaworskiego:

1. **Liczba ludności** - wykazuje tendencję spadkową 46 822 mieszkańców.
2. **Struktura płci** - 51,0% stanowią kobiety, a 49,0% mężczyźni.
3. **Gęstość populacji** – 80,6 osób na km².
4. **Ruch naturalny:**
 - 1) **liczba żywych urodzeń - 226,**
 - 2) **liczba zgonów - 558**Dane wskazują ujemny przyrost naturalny, podobnie jak w skali całego kraju. Powiat jaworski zajmuje 303 miejsce wśród 380 polskich powiatów. Populacja zmniejszyła się o 3 294 mieszkańców (-6,57% w latach 2019-2024) i liczy obecnie 46 822.
5. **Dzieci w wieku 0-14 lat** - 6 128.
6. **Wiek produkcyjny (15-64 lat)** - 30 015.
7. **Osoby starsze (65+)** - 10 679.
8. **Wiek mieszkańców** - społeczeństwo wykazuje tendencje do starzenia się, co jest zgodne z ogólnopolskim trendem depopulacyjnym.

Struktura wieku mieszkańców powiatu jaworskiego:

Wiek	Liczba	Zmian w stosunku do 2023 r. w %
0-4 lata	1557	2023→2024 -11,73
5-9 lat	2229	2023→2024 - 0,13
10-14 lat	2342	2023→2024 - 2,90
15-19 lat	2512	2023→2024 + 2,45
20-24 lata	2158	2023→2024 + 0,23
25-29 lat	2279	2023→2024 - 3,14
30-34 lata	2657	2023→2024 - 5,14
35-39 lat	3466	2023→2024 - 5,46
40-44 lata	4080	2023→2024 + 0,29
45-49 lat	3732	2023→2024 + 2,47
50-54 lata	3111	2023→2024 + 2,74
55-59 lat	2818	2023→2024 - 0,77
60-64 lata	3202	2023→2024 - 6,76
65-69 lat	3835	2023→2024 - 0,23
70-74 lata	3185	2023→2024 + 2,84
75-79 lat	1880	2023→2024 + 14,15
80-85 lat	805	2023→2024 - 0,49
85+ lat	974	2023→2024 + 0,31

Tab. 1. Struktura wieku mieszkańców powiatu jaworskiego.

Dane wskazują, że powiat jaworski, co jest zgodne z tendencją występującą w kraju, znajduje się w fazie zmniejszania populacji. W 2024 roku na 1000 ludności powiatu jaworskiego przypadało 11,67 zgonów, z czego 45% spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 28% zgonów były nowotwory, a 9% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego.

Analizując dane, powiat jaworski zmaga się z długofalowym spadkiem liczby mieszkańców, z prognozami przewidującymi spadek populacji nawet o ponad 30% do 2060 roku. Liczba mieszkańców systematycznie maleje, co wynika z ujemnego przyrostu naturalnego i migracji.

Główne aspekty wyludniania w powiecie jaworskim:

- 1) **prognozy demograficzne** - pesymistyczne scenariusze zakładają, iż populacja powiatu może znacznie spaść do 2060 roku, co stawia go w grupie regionów o najgorszej sytuacji demograficznej,
- 2) **migracja i przyrost** - powiat notuje negatywne saldo migracji oraz spadek liczby ludności spowodowany zgonami przewyższającymi narodziny (ujemny przyrost naturalny),
- 3) **struktura demograficzna** - populacja starzeje się, co wpływa na mniejszą liczbę osób w wieku produkcyjnym,
- 4) **rynek pracy** - stopa bezrobocia w lutym 2024 roku wyniosła 9,8%, a rynek pracy charakteryzuje się niskim wskaźnikiem zatrudnienia na 1000 mieszkańców 188 osób zatrudnionych.

Powyższe tendencje demograficzne, obejmujące spadek liczby urodzeń oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, wymagają trwałych i kompleksowych działań integrujących rozwój gospodarczy z poprawą jakości życia. Kluczowe jest tworzenie miejsc pracy, rozwój budownictwa mieszkaniowego (np. SIM), poprawa infrastruktury (transport, internet) oraz dostęp do usług publicznych i kultury. Działania te muszą wspierać lokalną przedsiębiorczość i przyciągać młode rodziny. Można to osiągnąć poprzez:

- 1) **aktywizację gospodarczą** - tworzenie stref przemysłowych, wspieranie lokalnych przedsiębiorców, ułatwienia inwestycyjne, które generują nowe, atrakcyjne miejsca pracy,
- 2) **politykę mieszkaniową** - rozwój społecznego budownictwa wielorodzinnego i jednorodzinnego, w tym Społeczne Inicjatywy Mieszkaniowe (SIM), aby zapewnić dostęp do tańszych mieszkań,
- 3) **infrastrukturę i usługi** - poprawa dostępności komunikacyjnej (drogi, transport publiczny), dostęp do szybkiego internetu, edukacji, opieki zdrowotnej oraz oferty rekreacyjnej, w tym sportowej i kulturalnej,
- 4) **rozwój tzw. srebrnej gospodarki** - zorientowanej na zaspokajanie potrzeb i wykorzystanie potencjału nabywczego osób starszych (65+), obejmującej sektory takie jak zdrowie, opieka, technologia (gerontechnologia), turystyka i budownictwo. Wspieranie aktywnego starzenia się i adaptacja gospodarki do zmian

- demograficznych, rozwój oferty społecznej, usług opiekuńczych i kulturalnych dla rosnącej grupy osób starszych,
- 5) **wsparcie rodzin** - czyli podejmowanie takich działań i tworzenie różnorodnych programów, które będą zachęcały młodych ludzi do osiedlania się na terenie powiatu, wsparcie w godzeniu pracy z życiem rodzinnym poprzez prowadzenie odpowiedniej ilości miejsc w żłobkach i przedszkolach, dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb dzieci i młodzieży, rozwój instytucji wspierających opiekę i wychowanie, np. poradnie rodzinne,
 - 6) **dostosowanie infrastruktury** - przystosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb starzejącego się społeczeństwa, osób z niepełnosprawnościami, ale również uwzględniającej potrzeby młodych osób oraz rodzin i dzieci,
 - 7) **lokalną promocję** - budowanie pozytywnego wizerunku powiatu jako miejsca przyjaznego do życia i pracy.

Powyższe działania przyniosą pożądane efekty pod warunkiem współpracy samorządu powiatu i jego jednostek organizacyjnych, samorządów gmin powiatu jaworskiego i gminnych jednostek organizacyjnych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, przy wykorzystaniu funduszy unijnych i krajowych.

II. Diagnoza problemów społecznych występujących w powiecie jaworskim.

1. Analiza wyników ankiety skierowanej do mieszkańców powiatu jaworskiego.

Analizie poddano wyniki uzyskane z 62 ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących ich sytuacji rodzinnej, zawodowej, materialnej i zdrowotnej oraz do różnych aspektów sytuacji społecznej w ich środowisku. Uzyskano następujące wyniki.

1.1. Analiza danych z metryczki ankiety.

1) Wiek osób badanych.

Wiek osób badanych	Liczba odpowiedzi
do 20 lat	0
20-25 lat	1
26-35lat	9
36-50 lat	36
powyżej 50 lat	16

Tab. 2. Wiek osób badanych.

2) Miejsce zamieszkania.

Miejsce zamieszkania	Liczba odpowiedzi
miasto	43
wieś	19

Tab. 3. Miejsce zamieszkania badanych.

3) Wykształcenie.

Wykształcenie	Liczba odpowiedzi
podstawowe	6
zawodowe	11
średnie ogólnokształcące	3
średnie zawodowe	10
policealne	7
wyższe	25

Tab. 4. Wykształcenie badanych.

4) Sytuacja rodzinna.

Liczba osób w rodzinie	Liczba odpowiedzi
osoba samotna	10
od 2 do 5 osób	50
od 5 do 7 osób	2
powyżej 7 osób	0

Tab. 5. Sytuacja rodzinna.

5) Ilość dzieci w rodzinie.

Ilość dzieci	Liczba odpowiedzi
Brak dzieci	24
od 1 do 3 dzieci	36
od 3 do 6 dzieci	2
powyżej 6 dzieci	0

Tab. 6. Ilość dzieci w rodzinie.

6) Wiek dzieci.

Wiek dzieci	Liczba odpowiedzi
0-3 lata	1
4-6 lat	6
7-13 lat	12
14-18 lat	9
powyżej 18 lat	18

Tab. 7. Wiek dzieci.

7) Główne źródło utrzymania.

Źródło utrzymania	Liczba odpowiedzi
praca zarobkowa (np. umowa o pracę, umowa zlecenie, umowa o dzieło)	33
świadczenie emerytalne/rentowe	23
świadczenia pomocy społecznej	4
na utrzymaniu innych osób	1
inne (np. zasiłek dla bezrobotnych)	1

Tab. 8. Źródło utrzymania badanych.

1.2. Warunki życia w powiecie jaworskim.

Podczas badania ankietowani ocenili, w skali od 5 (pięć to najwyższa ocena) do 1 (ocena najniższa) warunki życia w odniesieniu do różnych aspektów społecznych.

Pytanie/łączna ocena mieszkańców	5	4	3	2	1	średnia
lokalny rynek pracy	4	10	27	12	9	2,81
opieka społeczna	5	15	28	9	5	3,1
opieka zdrowotna	4	14	22	17	5	2,92
bezpieczeństwo mieszkańców	4	25	19	9	5	3,23
edukacja przedszkolna	7	26	21	4	4	3,45
szkolnictwo podstawowe	10	30	15	5	2	3,66
szkolnictwo średnie	6	30	17	6	3	3,48
dostępność do kultury i rozrywki dla wszystkich grup wiekowych	3	7	31	14	7	2,76
dostępność do sportu i rekreacji dla wszystkich grup wiekowych	6	17	28	7	4	3,23
dostępność do technologii cyfrowych	3	15	23	18	3	2,95
stan dróg i chodników	4	8	18	21	11	2,56
stan środowiska naturalnego	4	16	28	11	3	3,11
placówki usługowe	2	19	29	7	5	3,1
aktywność/zaangażowanie społeczne mieszkańców	2	11	28	15	6	2,81

Tab. 9. Ocena warunków życia w powiecie.

1.3. Rynek pracy w powiecie jaworskim.

1) Osoby bezrobotne.

W badaniu ankietowym udział wzięło 18 osób bezrobotnych,

a) z tego:

Okres bez zatrudnienia	Liczba odpowiedzi
poniżej 2 lat	2
2-3 lata	3
4-5 lat	4
6-10 lat	1
powyżej 10 lat	8

Tab. 10. Okres bez zatrudnienia.

b) z tego:

na pytanie czy jesteś zainteresowana/ny podjęciem jakiegokolwiek pracy udzielono następujących odpowiedzi:

- tak 8 osób
- nie 10 osób

2) Ocena rynku pracy przez ankietowanych.

Ocena	Liczba odpowiedzi
dobrze	20
źle	20
nie mam zdania	22

Tab. 11. Ocena rynku pracy.

Uzasadnienie odpowiedzi negatywnych: brak ofert pracy, niesatysfakcjonujące zarobki, zatrudnianie obcokrajowców, brak ofert pracy dla niepełnosprawnych, nieprzedłużanie umów, niedostosowanie rynku pracy do zmieniającej się rzeczywistości.

3) Propozycje działań, które mogłyby poprawić rynek pracy (można było udzielić kilku odpowiedzi).

Proponowane działanie	Liczba odpowiedzi
aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych	30
doradztwo zawodowe i pomoc psychologiczna	24
obniżenie kosztów zatrudnienia pracowników	22
stworzenie preferencyjnych warunków dla pracodawców, np. obniżenie podatków, opłat lokalnych	21
projekty wspierające zatrudnienie dla absolwentów wchodzących na rynek pracy	15
szkolenia z prowadzenia własnej działalności gospodarczej	11
Inne (jakie): utworzenie nowych miejsc pracy, 800+ tylko dla pracujących.	2

Tab. 12. Propozycje działań wpływających na poprawę rynku pracy.

1.4. Problematyka osób z niepełnosprawnościami:

1) Problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnościami według ankietowanych (można było udzielić kilku odpowiedzi).

Problemy	Liczba odpowiedzi
bariery architektoniczne	37
bariery komunikacyjne	35

brak odpowiednich ofert pracy	35
utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych	33
brak wsparcia psychologiczno-terapeutycznego	18
utrudniony dostęp do usług opiekuńczych	16
brak akceptacji w środowisku	13

Tab. 13. Problemy osób z niepełnosprawnościami.

2) Zmiany i pomoc ułatwiająca funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami (można było udzielić kilku odpowiedzi).

Oczekiwana pomoc w funkcjonowaniu	Liczba odpowiedzi
likwidacja barier architektonicznych	37
lepszy dostęp do rehabilitacji	30
stworzenie miejsc pracy dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	30
wsparcie środowiskowe poprzez tworzenie miejsc z usługami dla osób z niepełnosprawnościami (ŚDS, WTZ, ZAZ, spółdzielnie socjalne)	17
działania informacyjne i profilaktyczne	12
zwiększenie świadomości społeczeństwa	5
nie wiem	6

Tab. 14. Oczekiwane wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami.

1.5. Sytuacja zdrowotna w powiecie jaworskim.

Ankietowani w badaniu ocenili sytuację zdrowotną w powiecie jaworskim, wskazali na najczęściej występujące problemy oraz wskazali, co ich zdaniem, powinno ulec zmianie w zakresie problematyki zdrowotnej:

1) Ocena dostępności do placówek służby zdrowia.

Ocena dostępności	Liczba odpowiedzi
bardzo dobra	7
dobra	13
dostateczna	9
niewystarczająca	30
nie mam zdania	3

Tab. 15. Dostępność do placówek służby zdrowia.

2) **Problemy powodujące utrudnienia w dostępności do służby zdrowia (można było udzielić kilku odpowiedzi).**

Problem	Liczba odpowiedzi
brak lekarzy specjalistów	47
duże kolejki	45
problemy z rejestracją	45
zbyt mała ilość świadczeń w ramach NFZ	39
brak opieki nocnej	36
brak możliwości wykonania specjalistycznych badań	32
długie terminy oczekiwania	29
brak nocnych dyżurów aptek	6

Tab. 16. Ocena dostępności do służby zdrowia.

3) **Trudności w dostępie do lekarzy specjalistów (można było udzielić kilku odpowiedzi).**

Lekarz specjalista	Liczba odpowiedzi
kardiolog	15
onkolog	14
endokrynolog	12
neurolog	12
stomatolog	11
psychiatra	11
terapeuta/psycholog	9
specjaliści dziecięcy	8

Tab. 17. Trudności w dostępie do specjalistów.

4) **Najczęściej występujące problemy zdrowotne wśród mieszkańców powiatu (można było udzielić kilku odpowiedzi).**

Rodzaj problemów	Liczba odpowiedzi
onkologiczne	29
kardiologiczne	27
neurologiczne	23
somatyczne	19
uzależnienia	17
depresja	14
otyłość	13

Tab. 18. Problemy zdrowotne.

5) Czynniki warunkujące poprawę stanu zdrowia (można było udzielić kilku odpowiedzi).

Czynnik	Liczba odpowiedzi
lepszy dostęp do służby zdrowia	54
profilaktyka	28
edukacja zdrowotna	18
inne – zatrudnianie wykwalifikowanej kadry	4
brak odpowiedzi	2

Tab. 19. Czynniki poprawiające stan zdrowia.

1.6. Polityka prorodzinna.

1) Opieka nad dziećmi do 3 r.ż. i przedszkolnymi.

Do ankietowanych skierowano pytanie czy potrzeby w zakresie zapewnienia opieki nad dziećmi do lat 3 i przedszkolnych są zaspokojone.

Oferta dla:	tak	nie	nie wiem
dzieci do lat 3	14	21	27
dzieci przedszkolne	24	11	27

Tab. 20. Ocena opieki nad dziećmi do lat 3.

Liczba przedszkoli i żłobków na terenie powiatu (stan na 31 grudnia 2025 r.).

- przedszkola oraz oddziały przedszkolne -17, w tym 3 niepubliczne oraz jedno specjalne,
- żłobki - 4.

2) Oferta edukacyjna szkół.

Ocena oferty edukacyjnej szkół funkcjonujących na terenie powiatu.

Ocena	Liczba odpowiedzi
dobra	19
dostateczna	22
niedostateczna	9
nie wiem	11
Brak odpowiedzi	1

Tab. 21. Ocena oferty edukacyjnej.

3) Propozycje zmian w szkołach (można było udzielić kilku odpowiedzi).

Propozycja	Liczba odpowiedzi
więcej zajęć pozalekcyjnych/wyrównawczych	28
prowadzenie kół zainteresowań	27
spotkania profilaktyczno/edukacyjne	24

uruchomienie świetlic szkolnych	19
nowe kierunki kształcenia	17
nie wiem:	14
inne (jakie): dłuższy czas pracy nauczycieli, możliwość kontaktu z nauczycielami po godzinach pracy, klasy mniej liczne, doposażenie szkół.	7

Tab. 22. Propozycje zmian w szkołach.

4) Działania które należy podjąć, aby zaspokoić potrzeby mieszkańców w zakresie opieki nad dziećmi (można było udzielić kilku odpowiedzi).

Rodzaje działań	Ilość odpowiedzi
zwiększenie ilości żłobków	29
tworzenie przedszkoli i oddziałów przedszkolnych (w tym placówek z wydłużonymi godzinami pracy)	24
uruchamianie zajęć edukacyjnych i pozalekcyjnych w szkołach, np. koła zainteresowań, więcej zajęć z psychologiem, logopedą, pedagogiem, korepetycje dla uczniów na terenie szkoły, większy dostęp do świetlic szkolnych	21
tworzenie bazy do zajęć sportowych	19
tworzenie ośrodków dziennego pobytu/świetlic socjoterapeutycznych	17
zajęcia pozalekcyjne na świetlicach wiejskich	11
utworzenie przedszkoli lub oddziałów przedszkolnych dla dzieci z niepełnosprawnościami	3
inne	0

Tab. 23. Propozycje w zakresie opieki nad dziećmi.

1.7. Problemy społeczne.

Analiza wyników ankiety pozwala na stwierdzenie, że mieszkańcy powiatu jaworskiego mierzą się z szeregiem problemów społecznych, które wynikają zarówno z uwarunkowań strukturalnych, jak i bieżących zagrożeń bezpieczeństwa.

1) Przyczyny zagrożenia wykluczeniem społecznym (można było udzielić kilku odpowiedzi).

Ankietowani wskazali, jakie ich zdaniem, przyczyny wykluczenia społecznego występują w powiecie jaworskim najczęściej:

Zjawisko	Liczba odpowiedzi
uzależnienia w rodzinie	33
choroba/niepełnosprawność	32

brak własnego mieszkania	32
przemoc w rodzinie	30
starzenie się społeczeństwa	27
ubóstwo	24
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	22
wzrost przestępczości	18
bezrobocie	14
utrudnienia komunikacyjne	12
utrudnienia w zakresie cyfryzacji	12
brak dostępu do usług	9

Tab. 24. Przyczyny zagrożenia wykluczeniem społecznym.

2) Najbardziej niekorzystne zjawiska społeczne.

Badani określili najbardziej niekorzystne zjawiska społeczne, które ich zdaniem występują w powiecie (można było wybrać kilka odpowiedzi):

Zjawisko	Liczba odpowiedzi
alkoholizm	26
narkomania	23
bezrobocie	21
ubóstwo	19
niezaspokojenie potrzeb mieszkaniowych	20
niezaspokojenie potrzeb zdrowotnych	19
dewastacja środowiska naturalnego	16
rozpad rodziny	15
bezradność opiekuńczo- wychowawcza	14
bezdomność	10
zanik więzi społecznych	9
trudności w dostępie do kultury i sportu	8
przestępczość	8
przemoc w rodzinie	8
zaniedbywanie dzieci	8
nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego	8
odejście od tradycyjnego modelu rodziny	8
nieposzanowanie osób starszych, niepełnosprawnych	6

Tab. 25. Niekorzystne zjawiska społeczne.

- 3) Grupy społeczne najbardziej narażone na wykluczenie społeczne (można było udzielić kilku odpowiedzi).

Osoby zagrożone wykluczeniem	Liczba odpowiedzi
osoby uzależnione	37
osoby/rodziny z niskimi dochodami	24
osoby nieposiadające własnego mieszkania	20
osoby chore/niepelnosprawne	18
bezrobotni	15
rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi	14
osoby w podeszłym wieku	13
samotne matki	9
byli wychowankowie placówek op.-wychowawczych	8
byli więźniowie	8
mniejszości narodowe	3
nie wiem	3

Tab. 26. Grupy społeczne zagrożone wykluczeniem społecznym.

4) Problemy mieszkaniowe.

Na podstawie zebranych informacji, można stwierdzić, że w powiecie obserwuje się wciąż duże braki, jeżeli chodzi o zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych mieszkańców, przede wszystkim w zakresie budownictwa komunalnego, socjalnego czy społecznego. Dotyczy to zwłaszcza gmin wiejskich, gdzie praktycznie nie przybywa tego typu mieszkań, a wręcz ubywa. Jednocześnie w powiecie obserwuje się wzrost liczby inwestycji deweloperskich pod wynajem i zwiększone zainteresowanie prywatnym budownictwem jednorodzinny, jednak to nie zaspokaja wszystkich potrzeb, zwłaszcza młodych mieszkańców z niskimi dochodami.

1.8. Bezpieczeństwo mieszkańców powiatu.

1) Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców powiatu.

Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w swoim miejscu zamieszkania?	Liczba odpowiedzi
tak	42
nie	20

Tab. 27. Poczucie bezpieczeństwa.

- 2) Miejsca szczególnie niebezpieczne wg ankietowanych (można było udzielić

kilku odpowiedzi).

Miejsca niebezpieczne	Liczba odpowiedzi
miejsca wcale lub słabo oświetlone	38
parki	27
miejsca grupowania się młodzieży i dorosłych w porach wieczornych	24
przystanki, przejścia dla pieszych	7
inne (rynki, place zabaw, ulice)	3

Tab. 28. Miejsca szczególnie niebezpieczne.

3) Czynniki zagrażające poczuciu bezpieczeństwa (można było udzielić kilku odpowiedzi).

Czynnik	Liczba odpowiedzi
brak dostępu do lekarza/specjalistów	52
problemy rodzinne (problemy wychowawcze z dziećmi, choroba i niepełnosprawność w rodzinie, przemoc domowa, uzależnienia)	49
przestępczość (kradzieże, chuligaństwo, rozboje, narkotyki, przemoc, zwłaszcza wśród młodzieży)	47
utrata pracy	33
samotność	27
dużo miejsc niebezpiecznych	22
problemy finansowe	12
nie wiem	9

Tab. 29. Czynniki zagrażające poczuciu bezpieczeństwa.

1.9. Znajomość instytucji pomocowych.

1) Zapytano ankietowanych o to czy wiedzą gdzie szukać wsparcia i pomocy (nie tylko finansowej) w sytuacjach kryzysowych. Zdecydowana większość ankietowanych wie, do jakich instytucji zwrócić się o pomoc i zna zakres ich działalności. Instytucje, które zdaniem respondentów, mogą pomóc w rozwiązaniu lokalnych problemów społecznych (można było udzielić kilku odpowiedzi):

- a) urzędy i instytucje: PCPR, ośrodki pomocy społecznej, urząd pracy, urzędy miejskie i gminy, Starostwo Powiatowe,
- b) placówki edukacyjne: szkoły, żłobki, przedszkola, placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- c) Policja, Sądy, Prokuratura,
- d) placówki medyczne: szpitale, ośrodki lecznicze, oddziały psychiatryczne i odwykowe, poradnie,

- e) placówki świadczące usługi społeczne, np. ośrodki wsparcia, WTZ, świetlice socjoterapeutyczne, domy pomocy społecznej, placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- f) organizacje pozarządowe.

Instytucje	Liczba odpowiedzi
urzędy i instytucje	37
Policja, Sąd, Prokuratura	30
placówki medyczne	29
placówki świadczące usługi społeczne	23
placówki edukacyjne	9
organizacje pozarządowe	6
nie wiem	7

Tab. 30. Znajomość instytucji pomocowych.

2) Jakich rodzajów pomocy (pozafinansowej) i wsparcia chcieliby Państwo skorzystać (można było udzielić kilku odpowiedzi).

Rodzaj pomocy	Liczba odpowiedzi
prawna	40
psychologiczna/terapeutyczna (dla dorosłych i dzieci)	40
doradztwo zawodowe	14
terapia uzależnień	10
terapia rodzinna	10
pomoc pedagogiczna	14
pomoc logopedyczna	8
pomoc specjalisty ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	4
nie wiem	5

Tab. 31. Oczekiwane wsparcie od instytucji pomocowych..

1.10. Aktywność i wypoczynek.

1) Sport i rekreacja.

Podczas badania zadano pytania dotyczące oceny działalności sportowej i rekreacyjnej w powiecie.

Oferta sportowa i rekreacyjna	dobra	dostateczna	niedostateczna	nie wiem
	21	19	15	7

Tab. 32. Ocena oferty sportowej i rekreacyjnej.

- a) Działania, które należy podjąć, aby dostosować ofertę sportową i rekreacyjną do zapotrzebowania mieszkańców (można było udzielić kilku odpowiedzi).

Propozycje mieszkańców	Liczba odpowiedzi
budowa nowych obiektów sportowych, takich jak: ścieżki rowerowe, trasy do biegania, boiska, korty, punkty widokowe	38
organizacja imprez: sportowych, turniejów, konkursów, kulturalnych;	19
większa dostępność istniejących obiektów	13
inne	3

Tab. 33. Propozycje w zakresie rozwoju oferty sportowej i rekreacyjnej.

2) Oferta kulturalna.

Do respondentów skierowano pytanie, dotyczące oferty kulturalnej w powiecie.

Ocena oferty kulturalnej	dobra	dostateczna	niedostateczna	nie wiem
	8	28	22	4

Tab.34. Ocena oferty kulturalnej.

- a) **Potrzeby w zakresie instytucji kulturalnych powiecie.**
b) W trakcie badania mieszkańcy wskazali na rodzaje placówek prowadzących działalność kulturalną, których, ich zdaniem brakuje (można było udzielić kilku odpowiedzi).

Rodzaj instytucji	Liczba odpowiedzi
kino	39
teatr	21
miejsca do rozwoju zainteresowań (rękodzieło, taniec, muzyka), miejsca do spotkań dla mieszkańców	19
świetlice, biblioteki	8
inne	12

Tab. 35. Braki w ofercie kulturalnej.

3) Organizacje pozarządowe.

Podczas badania ustalono, iż respondenci uważają, że na terenie powiatu jest zdecydowanie za mało organizacji, działających na rzecz lokalnej społeczności. Znaczna część badanych nie potrafiła wymienić z nazwy żadnego stowarzyszenia czy fundacji. Jednocześnie ankietowani w większości nie wykazują chęci działania w takiej organizacji.

Czy na terenie Powiatu Jaworskiego funkcjonuje	Liczba odpowiedzi
--	-------------------

wystarczająca ilość organizacji pozarządowych?	
tak	12
nie	50
Czy potrafi Pani/Pan wymienić jakąś organizację pozarządową działającą na rzecz lokalnej społeczności?	Liczba odpowiedzi
tak	38
nie	24
Czy wyraża Pani/Pan chęć pracy w takiej organizacji pozarządowej?	Liczba odpowiedzi
tak	19
nie	43

Tab. 36. Sytuacja dot. funkcjonowania organizacji pozarządowych.

4) Atuty powiatu jaworskiego.

Na pytanie co jest atutem powiatu respondenci udzielili następujących odpowiedzi (można było wskazać kilka):

- położenie geograficzne** w tym: położenie w centrum województwa, krajobraz, ukształtowanie terenu, żyzne gleby; usytuowanie drogi S3,
- walory turystyczno-przyrodnicze:** kościół Św. Marcina, kościół Pokoju, baszta Strzegomska, Wąwóz Myśluborski, park Krajobrazowy Chełmy, imprezy cykliczne np. Targi Chleba, Dni Jawora, Święto pierogów, Castel Party,
- rozwój powiatu:** ścieżki rowerowe, komunikacja miejska, nowe zakłady pracy np. fabryka Mercedesa, coraz bardziej atrakcyjny rynek pracy,
- 17 osób nie potrafiło wskazać atutów powiatu bądź twierdziła, że ich brak.

Atuty powiatu	Liczba odpowiedzi
położenie geograficzne	29
walory turystyczne i przyrodnicze	36
rozwój powiatu, powstawanie nowych zakładów pracy	32
położenie powiatu przy drodze S3	27
zabytki, np. Kościół Pokoju, zamki w Bolkowie	23
modernizacja i rozwój infrastruktury – nowe ścieżki rowerowe	19
brak atutów	17

Tab. 37. Atuty powiatu jaworskiego.

5) Czynniki ograniczające możliwości rozwojowe powiatu (można było udzielić kilku odpowiedzi).

Wśród ograniczeń wpływających znacząco na rozwój powiatu, a tym na jakość życia, ankietowani wymienili:

- a) **problemy komunikacyjne**, w tym brak transportu publicznego, brak połączeń między miejscowościami powiatu, zły stan dróg,
- b) **rynek pracy** w tym brak nowych miejsc pracy (zwłaszcza w gminach wiejskich), niskie zarobki, możliwości zatrudnienia nieadekwatne do posiadanych kwalifikacji, wyjazd z powiatu młodych osób w poszukiwaniu pracy, trudności z dojazdem do pracy,
- c) **nierównomierny rozwój powiatu**: brak nowych inwestycji na terenach wiejskich, brak obiegu informacji z władzami miasta, brak operatywności władzy,
- d) **mało atrakcyjna oferta rekreacyjna i edukacyjna**, w tym brak miejsc rekreacyjnych dla dzieci, ograniczona oferta edukacyjna (zbyt mało żłobków i przedszkoli, mały wybór kierunków kształcenia w szkołach zawodowych, brak kina),
- e) **brak mieszkań**, zwłaszcza w gminach wiejskich i dla osób z różnymi ograniczeniami.

Ograniczenia powiatu	Liczba odpowiedzi
problemy komunikacyjne	28
rynek pracy	19
brak mieszkań	17
nierównomierny rozwój powiatu	13
mało atrakcyjna oferta rekreacyjna i edukacyjna	9
nie wiem	4

Tab. 38. Czynniki ograniczające rozwój powiatu.

6) Działania zmierzające do wzrostu poziomu rozwoju powiatu.

Według ankietowanych warto zwrócić uwagę na (można było wskazać kilka odpowiedzi):

- a) poprawę komunikacji w powiecie, w tym poprawę połączeń pomiędzy miejscowościami na terenie powiatu, stanu dróg, zwiększenie dostępności do szybkiego internetu i telefonii komórkowej,
- b) podejmowanie inwestycji pod nowe miejsca pracy, zwłaszcza na terenach wiejskich,
- c) rewitalizacja zabytków znajdujących się na terenie gmin powiatu, parków, elewacji budynków oraz infrastruktury rekreacyjnej w tym np. Jawornika, kortów tenisowych, boisk sportowych,
- d) stworzenie nowych miejsc integracji społecznej w tym: placów zabaw dla dzieci, parków linowych, boisk sportowych, organizacja imprez lokalnych,
- e) zwiększenie ilości działań promocyjnych i informacyjnych powiatu.

Propozycje działań	Liczba odpowiedzi
poprawa komunikacji	37
inwestycje	27
rewitalizacja	22
nowe miejsca integracji społecznej	19
działania promocyjne, informacyjne	18
nie wiem	9

Tab. 39. Propozycje działań wpływające na rozwój powiatu.

7) Komunikacja między władzami samorządowymi a mieszkańcami.

Komunikacja między władzami samorządowymi, a mieszkańcami:	Ilość odpowiedzi
dobra	18
dostateczna	14
niedostateczna	20
nie wiem	10

Tab.40. Ocena komunikacji władz powiatu z mieszkańcami.

Do działań mogących usprawnić przepływ informacji mieszkańcy wymienili przede wszystkim zamieszczanie informacji na tablicach informacyjnych, w lokalnej telewizji, stronach internetowych, portalach społecznościowych oraz organizowanie spotkań z mieszkańcami, różnych imprez o charakterze integracyjnym, wydawanie biuletynu informacyjnego.

8) Propozycje mieszkańców powiatu w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

W trakcie badania poproszono respondentów o sugestie dotyczące rozwiązania wskazanych przez nich problemów. Poniżej prezentowane są propozycje mieszkańców powiatu w tym zakresie.

- a) **inwestycje:** budowa obiektów usługowych, w tym świadczących usługi społeczne, remont dróg i chodników, rozwój komunikacji publicznej, budowa placów zabaw i boisk, nowe inwestycje w powiecie pod nowe stanowiska pracy, rozwój mieszkalnictwa komunalnego i społecznego, rozwój infrastruktury powiatu, rozwój źródeł energii odnawialnej,
- b) **pozyskiwanie środków finansowych** w ramach funduszy unijnych i krajowych,
- c) **wsparcie instytucjonalne:** jadłodajnie, zwiększenie opieki nad rodzinami z dziećmi, większa liczba asystentów rodzin, aktywizowanie osób nieporadnych życiowo, zwiększenie opieki nad osobami niepełnosprawnymi, rozwój opieki zdrowotnej (większa ilość specjalistów

- i dostęp do nich, profilaktyka), tworzenie miejsc dla niepełnosprawnych dziennych i całodobowych, utrzymanie dps, ośrodków wsparcia, placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- d) **rozwój rynku pracy:** tworzenie miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami, pomoc osobom zakładającym własną działalność, tworzenie zakładów aktywności zawodowej, zwiększenie miejsc w warsztacie terapii zajęciowej,
 - e) **zatrudnianie wysoko wykwalifikowanej kadry** świadczącej usługi na rzecz mieszkańców, dofinansowanie do szkoleń dla kadr, zatrudnianie specjalistów w szkołach
 - f) **integracja społeczności:** imprezy plenerowe, spotkania integracyjne, dodatkowe zajęcia dla młodzieży i seniorów, rozwój ośrodków kultury i innych miejsc, które mogą prowadzić działalność kulturalną np. bibliotek,
 - g) **rozwój współpracy pomiędzy powiatem a gminami**, większa ilość wspólnych przedsięwzięć, lepsza wymiana informacji.

2. Analiza danych zabranych z ankiet oraz z materiałów udostępnionych przez urzędy i instytucje funkcjonujące na terenie powiatu jaworskiego.

Analiza została opracowana na podstawie ankiet przekazanych przez instytucje działające na terenie Powiatu Jaworskiego, w szczególności: ośrodki pomocy społecznej, jednostki ochrony zdrowia, Policję, Powiatowy Urząd Pracy, placówki oświatowe, jednostki samorządu terytorialnego oraz inne podmioty realizujące zadania z zakresu polityki społecznej. Otrzymane dane obejmują rok 2024.

2.1. Obszar pomocy społecznej.

1) Kadra pomocy społecznej.

Z analizy zebranych informacji wynika, że ośrodki pomocy społecznej dysponują ograniczonymi zasobami kadrowymi. Najliczniejszą grupę pracowników stanowią pracownicy socjalni, natomiast dostęp do specjalistów takich jak: psycholog, pedagog, terapeuta czy asystent rodziny jest niewystarczający.

2) Formy udzielanej pomocy.

Z analizy ankiet wynika, że najczęstszą formą wsparcia udzielaną przez ośrodki pomocy społecznej są świadczenia finansowe, w szczególności różnego rodzaju zasiłki. Ponadto do najczęściej udzielanych form pomocy należy zaliczyć: zapewnienie schronienia, zapewnienie usług opiekuńczych, dożywianie dzieci w szkołach, skierowania do domów pomocy społecznej oraz wypłata wynagrodzeń dla osób pełniących funkcję opiekuna prawnego.

Najczęściej wskazywanymi przyczynami korzystania z pomocy społecznej są trudności finansowe, długotrwała choroba, niepełnosprawność, a także problemy opiekuńczo-wychowawcze, pojawiają się również problemy związane z uzależnieniami, przemocą w rodzinie oraz kryzysami zdrowia psychicznego. Wśród powodów korzystania z pomocy społecznej wymieniano bezrobocie, problem alkoholizmu oraz trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładów karnych.

3) Najczęściej występujące problemy społeczne w gminach powiatu jaworskiego.

Na podstawie analizy danych stwierdzono, że jednym z kluczowych problemów jest bezrobocie, w szczególności wśród osób młodych, któremu towarzyszy brak perspektyw zawodowych oraz ograniczone możliwości rozwoju na lokalnym rynku pracy. Sytuacja ta sprzyja migracji młodych mieszkańców do większych ośrodków miejskich oraz poza granice kraju.

W odpowiedziach ankietowych wskazywano również na problem przemocy domowej oraz uzależnień, w tym nadużywania alkoholu i dostępu do środków psychoaktywnych. Zjawiska te mają istotny wpływ na funkcjonowanie rodzin oraz bezpieczeństwo społeczności lokalnych.

Kolejnym istotnym obszarem problemowym jest niewystarczająca komunikacja publiczna, która ogranicza dostęp mieszkańców, zwłaszcza osób starszych i młodzieży, do pracy, edukacji oraz usług publicznych. Wskazywano także na niewystarczające wsparcie dla osób starszych, przy jednoczesnym postępującym procesie starzenia się społeczeństwa.

Respondenci zwracali uwagę na ograniczoną dostępność usług opieki nad dziećmi, w szczególności brak żłobków, co utrudnia godzenie życia zawodowego z rodzinnym. Istotnym problemem pozostaje również ograniczony dostęp do służby zdrowia, w tym do specjalistów i świadczeń zdrowotnych.

4) Wydatki na pomoc społeczną.

Na podstawie analizy ankiet przekazanych przez ośrodki pomocy społecznej wskazano najczęściej realizowane formy wsparcia oraz związane z nimi wydatki.

- a) opłaty za pobyt w domach pomocy społecznej,
- b) świadczenia pieniężne w formie zasiłków różnego rodzaju,
- c) pomoc rzeczowa,
- d) dofinansowanie do posiłków w szkołach,
- e) usługi opiekuńcze,
- f) zapewnienie schronienia, dodatki mieszkaniowe,
- g) opłaty za pobyt dzieci w pieczy zastępczej,
- h) pomoc w sytuacjach klęsk żywiołowych,
- i) sprawianie pogrzebu.

Powyższe dane wskazują na występowanie problemów bytowych i dochodowych wśród części mieszkańców. Analiza wydatków wskazuje, że pomoc społeczna koncentruje się głównie na zabezpieczeniu podstawowych potrzeb życiowych mieszkańców oraz wsparciu osób wymagających długoterminowej opieki, co powinno być uwzględnione przy planowaniu dalszych działań i alokacji środków finansowych. Znaczna część wydatków związana jest z koniecznością zapewnienia całodobowej opieki osobom starszym i chorym oraz dzieciom. Mniejszy udział w strukturze wydatków mają wydatki mieszkaniowe, pomoc na pokrycie kosztów pogrzebu oraz wsparcie udzielane w sytuacjach klęsk żywiołowych, jednak formy te pozostają istotnym elementem systemu zabezpieczenia społecznego.

5) Zjawisko przemocy domowej.

Na terenie wszystkich gmin funkcjonują zespoły interdyscyplinarne zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy domowej. Z danych Policji wynika, że procedura „Niebieskie Karty” jest regularnie wszczynana, a najczęściej wskazywanymi sprawcami przemocy są osoby dorosłe pozostające w bliskich relacjach rodzinnych. Z analizy danych przekazanych przez Komendę Powiatową Policji wynika, że w roku 2024 wszczęto 11 nowych procedur „Niebieskie Karty”. Najczęściej wskazywanymi formami przemocy były przemoc psychiczna oraz przemoc fizyczna.

Występowanie zjawiska przemocy potwierdza również fakt udziału sprawców przemocy domowej w zajęciach prowadzonych w ramach Programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy realizowanego w PCPR w Jaworze.

Do najczęstszych przyczyn występowania przemocy domowej należą uzależnienia, w szczególności nadużywanie alkoholu oraz narkotyków. Wśród innych istotnych czynników, sprzyjających występowaniu przemocy, wymieniało również problemy finansowe, stres i frustrację, choroby psychiczne oraz negatywne doświadczenia i wzorce wyniesione z domu rodzinnego.

Ofiarami przemocy domowej w przeważającej większości są kobiety. Sporadycznie jako ofiary przemocy wskazywano dzieci oraz osoby starsze, co może świadczyć o mniejszej liczbie ujawnionych przypadków w tych grupach lub o trudności w ich identyfikacji.

W ramach systemu wsparcia osoby doznające przemocy domowej mogą najczęściej skorzystać z pomocy psychologicznej, prawnej, wsparcia pracownika socjalnego, terapii uzależnień oraz pomocy medycznej. Niestety w powiecie jaworskim brakuje ośrodka, w którym ofiary przemocy mogłyby otrzymać schronienie oraz kompleksową specjalistyczną pomoc.

6) Poradnictwo specjalistyczne na terenie gmin powiatu jaworskiego.

Dostępność wsparcia psychologicznego w powiecie jaworskim wykazuje tendencję do poprawy. Wsparcia dla dzieci i młodzieży udziela Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży w Jaworze, prowadzony przez Fundację „Raduga, który oferuje opiekę I poziomu referencyjnego. W zakresie interwencji kryzysowej dla osób dorosłych działa Centrum Zdrowia Psychicznego „Krainy Wygasłych Wulkanów” – również w Jaworze, gdzie dostępność pomocy jest możliwa „od ręki”, bez skierowania. Pomoc w sytuacjach kryzysowych oferuje również Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) oraz ośrodki pomocy społecznej.

Podsumowując, sytuacja poprawiła się dzięki otwarciu ośrodków środowiskowych, jednak dotyczy to tylko miasta powiatowego Jawor. W gminach wiejskich dostęp do tego typu pomocy jest utrudniony. Ponadto w powiecie brakuje wsparcia udzielanego w formie terapii długoterminowych, szczególnie w zakresie opieki środowiskowej dla dzieci i młodzieży oraz interwencji kryzysowej.

9) Placówki wsparcia dziennego.

Na terenie powiatu jaworskiego placówki wsparcia dziennego funkcjonują w bardzo ograniczonym zakresie. Na terenie gminy Bolków działa placówka wsparcia dziennego - Świetlica Socjoterapeutyczna im. św. Ks. Z. G. Gorazdowskiego prowadzona przez Zgromadzenie Sióstr św. Józefa. Placówka posiada 30 miejsc dla dzieci i młodzieży i realizuje dwa programy:

- a) program opiekuńczo-wychowawczy w zakresie problemów alkoholowych wśród dzieci i młodzieży szkolnej z terenu Gminy Bolków,

b) profilaktyczny program psychoedukacyjny oraz wychowawczo-rozwojowy wśród dzieci i młodzieży szkolnej z terenu Gminy Bolków zagrożonych narkomanią.

Ponadto na terenie miasta Jawora, przy MOPS w Jaworze, działa Świetlica środowiskowa z elementami socjoterapii, której celem działalności jest wspieranie rodziny w procesie opiekuńczo-wychowawczym, przygotowywania dzieci i młodzieży do samodzielnego życia, kształtowania właściwych postaw społecznych poprzez objęcie ich w czasie wolnym od zajęć szkolnych opieką oraz zajęciami edukacyjnymi i profilaktycznymi. W zajęciach uczestniczą dzieci w wieku od 6 do 13 lat.

Pozostałe gminy powiatu jaworskiego nie wykazały funkcjonowania placówek wsparcia dziennego, co wskazuje na istotną lukę w systemie wsparcia dzieci i młodzieży, w szczególności pochodzących z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz problemami opiekuńczo-wychowawczymi. To niestety przekłada się na konieczność zapewnienia odpowiedniej liczby miejsc w pieczy zastępczej.

2.2. Działalność Powiatowego Urzędu Pracy w Jaworze.

1) Analiza rynku pracy.

Liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne:

ogólna liczba bezrobotnych - 1564 osoby, w tym:

- a) mężczyźni - 788 osoby
- b) kobiety - 776 osoby.

Struktura wiekowa:

- a) 18-24 lata - 182 osoby.
- b) 25-34 lata - 334 osoby,
- c) 35-44 lata - 437 osoby,
- d) 45-54 lata - 321 osoby,
- e) 54-60 lat - 176 osób,
- f) 60+ - 114 osób.

Wykształcenie:

Wśród bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowią osoby posiadające wykształcenie na poziomie gimnazjum i poniżej (497) oraz zasadnicze zawodowe (466), najmniej liczna grupę stanowią osoby z wykształceniem wyższym (137).

Analizując dane otrzymane z PUP w Jaworze długotrwałe bezrobocie jest poważnym problemem w powiecie jaworskim. Aż 413 osób pozostaje bez pracy powyżej 24 miesięcy, największe grupy bezrobotnych to osoby w wieku produkcyjnym 25-54 lata. Wśród bezrobotnych dominuje niski poziom wykształcenia, co może ograniczać ich szanse na znalezienie pracy. Większość zarejestrowanych bezrobotnych nie poszukuje zatrudnienia w sposób aktywny (niewielka liczba osób poszukujących pracy). Zasiłek dla bezrobotnych jest pobierany głównie przez osoby

z dłuższym stażem pracy, zwykle pozostające bez pracy od kilku do kilkunastu miesięcy. To wszystko powoduje, iż potrzeba realizacji programów aktywizacyjnych jest bardzo wysoka, zwłaszcza takich, które skupią się na osobach z długim okresem bezrobocia oraz na podniesieniu kwalifikacji.

Trudności w procesie aktywizacji osób bezrobotnych wynikają zarówno z indywidualnych cech osób bezrobotnych, jak i z wyzwań związanych z sytuacją na rynku pracy. Najczęściej pojawiającymi się problemami są:

- a) niedostateczny poziom kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych, brak odpowiednich umiejętności, często spowodowany lukami w wykształceniu oraz długim czasem pozostawania poza rynkiem pracy,
- b) brak motywacji do aktywnego poszukiwania pracy spowodowany przede wszystkim długotrwałym bezrobociem, co prowadzi do poczucia beznadziei i braku pewności siebie (wyzwaniem są kwestie psychologiczne i społeczne związane z długotrwałym bezrobociem; osoby, które przez długi czas pozostają bez pracy, najczęściej mają poważne trudności emocjonalne, takie jak depresja, lęki czy stres, które dodatkowo utrudniają im podjęcie pracy),
- c) brak ofert pracy odpowiadających kwalifikacjom bezrobotnych,
- d) brak mobilności zawodowej osób bezrobotnych, którzy są niechętni do przeprowadzki, zwłaszcza, gdy wiąże się to z koniecznością poniesienia dodatkowych kosztów związanych z relokacją lub codziennymi dojazdami,
- e) brak zainteresowania pracodawców zatrudnieniem osób z grup wrażliwych, takich jak osoby z niepełnosprawnościami, rodzice małych dzieci, osoby starsze czy młodzież,
- f) niskie wynagrodzenia w ofertach pracy, nie spełniające oczekiwań osób bezrobotnych,
- g) problemy związane z brakiem współpracy ze strony pracodawców z urzędem pracy przejawiające się:
 - brakiem zaangażowania pracodawców w proces aktywizacji osób bezrobotnych, zwłaszcza jeśli chodzi o zatrudnianie pracowników bez doświadczenia zawodowego,
 - lękiem przed korzystaniem z programów aktywizacyjnych i wynikających z nich zobowiązań,
 - trudnościami z poruszaniem się po formalnościach, mogą też być dodatkową barierą w dostępie do pomocy.

2.3. Analiza danych przekazanych przez Komendę Powiatową Policji w Jaworze.

1) Skala i struktura przestępczości w powiecie jaworskim.

W 2024 r. Komenda Powiatowa Policji w Jaworze odnotowała łącznie 233 przestępstwa. Najczęściej występującą kategorią były przestępstwa przeciwko mieniu, co wskazuje na dominujący charakter zagrożeń o podłożu ekonomicznym. Szczegółowe dane przedstawiają się następująco:

- a) kradzież mienia (w tym kradzież samochodu) - 136,

- b) kradzież z włamaniem - 55,
- c) uszkodzenie mienia - 28,
- d) uszkodzenie ciała - 6,
- e) rozbój - 4,
- f) bójka i pobicie - 4.

2) Przepępczość nieletnich.

W 2024 r. odnotowano 10 przestępcstw popełnionych przez osoby nieletnie. Najczęstsze czyny karalne popełniane przez nieletnich obejmowały:

- a) znęcanie się,
- b) kradzież mienia,
- c) naruszenie nietykalności cielesnej,
- d) bójki i pobicia z użyciem niebezpiecznego narzędzia,
- e) groźby karalne,
- f) uporczywe nękanie,
- g) inne czynności seksualne.

3) Przemoc domowa.

W 2024 r. na terenie powiatu jaworskiego wszczęto **11 procedur „Niebieskiej Karty”**. Najczęstszymi sprawcami przemocy byli mężczyźni. Dominującymi formami przemocy były przemoc psychiczna i fizyczna.

4) Działania profilaktyczne i programy realizowane przez KPP w 2024 r.

KPP w Jaworze realizowała liczne działania profilaktyczne skierowane do dzieci, młodzieży oraz seniorów. Najważniejsze programy:

- a) „Świadomy Junior” - program edukacyjno-informacyjny, ukierunkowany na zapobieganie przestępczości nieletnich. Obejmuje tematykę uzależnień, cyberprzemocy, kradzieży i odpowiedzialności prawnej.
- b) *Kampanie edukacyjno-profilaktyczne*: „Narkotyki i dopalacze zabijają”, „Bezpieczna droga do szkoły”, „Bezpieczne Wakacje”, „Bezpieczne Ferie”, działania dotyczące bezpieczeństwa w ruchu drogowym.
- c) „Wzorowy Senior”: program realizowany od 2018 r., ukierunkowany na ochronę seniorów przed oszustwami (np. „na wnuczka”, „na policjanta”, „na prokuratora”), zwiększanie świadomości osób starszych i samotnych.

Pozostałe działania:

- a) filmy edukacyjne „Odpowiedzialność karna nieletnich”, „STOP kradzieżom”,
- b) spotkania profilaktyczne,
- c) debaty społeczne.

2.4. Działalność Powiatowego Ośrodka Rozwoju Edukacji w Jaworze.

Ośrodek realizuje szeroki zakres działań diagnostycznych i terapeutycznych, świadcząc wsparcie zarówno dzieciom, młodzieży, rodzinom, jak i nauczycielom.

Wysoka liczba orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, szczególnie z zakresu autyzmu i niepełnosprawności sprzężonych, wskazuje na specyficzne potrzeby lokalnej społeczności edukacyjnej. Duże obciążenie diagnostyczne i terapeutyczne wymaga odpowiednio licznej i wykwalifikowanej kadry specjalistów. Konieczne jest zatem zwiększenie zatrudnienia psychologów i logopedów, aby sprostać rosnącym wymaganiom i zapewnić ciągłość oraz wysoką jakość wsparcia. Wskazany jest nacisk na dalszy rozwój form wsparcia dla rodziców i nauczycieli, szczególnie w zakresie umiejętności rozpoznawania i reagowania na potrzeby dzieci ze specjalnymi wymaganiami edukacyjnymi. Rozwój doradztwa zawodowego jest istotny w kontekście indywidualizacji ścieżek edukacyjnych i zawodowych młodzieży.

1) Wydane orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego - 141, w tym dotyczących:

- a) autyzmu (39),
- b) nauczania indywidualnego (26)
- c) niepełnosprawności sprzężonych (18),
- d) niedostosowania społecznego (16),
- e) niepełnosprawności ruchowej (15),
- f) oraz rocznego indywidualnego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego (1).

2) Wydane opinie – 479, w tym w sprawie:

- a) dostosowania wymagań edukacyjnych (125),
- b) organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej (150),
- c) specyficznych trudności w nauce (25),
- d) inne, związane z kształceniem, np. o gotowości szkolnej, o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych (70).

3) Formy pomocy dzieciom, młodzieży i rodzinom.

Udzielana pomoc jest kompleksowa i obejmuje konsultacje, diagnozy, terapię (indywidualną i grupową), zajęcia specjalistyczne (logopedyczne, korekcyjno-kompensacyjne, rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne), interwencję kryzysową oraz doradztwo zawodowe, rodzice i rodziny korzystają z konsultacji, wykładów, warsztatów, grup wsparcia, psychoedukacji oraz wsparcia w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i dydaktycznych,

4) Wsparcie nauczycieli.

Nauczyciele posiadają dostęp do konsultacji, porad, warsztatów i szkoleń podnoszących kompetencje w pracy z uczniami o specjalnych potrzebach. Otrzymują wsparcie w dostosowywaniu wymagań edukacyjnych oraz mogą uczestniczyć w zespołach wychowawczych i radach pedagogicznych. Istotna jest także prelekcyjna forma wsparcia zarówno dla nauczycieli, jak i rodziców.

5) Działalność diagnostyczna i terapeutyczna.

Badania diagnostyczne wykonano u 1441 osób, co wskazuje na dużą skalę działalności diagnostycznej. Odbyło się 1677 spotkań terapeutycznych

oraz 188 zajęć warsztatowych. Z doradztwa zawodowego skorzystało 64 osoby. Interwencji kryzysowej udzielono w 6 przypadkach.

6) Kadra specjalistów.

W Ośrodku zatrudnionych jest 5 psychologów, 3 pedagogów i 2 logopedów. W opinii placówki zauważalny jest deficyt specjalistów, szczególnie psychologów i logopedów, co może ograniczać skalę i jakość świadczonej pomocy.

2.5. Analiza danych dotyczących wydawania orzeczeń o niepełnosprawności na podstawie informacji z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Legnicy.

Na terenie powiatu jaworskiego nie funkcjonuje Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Zadanie to realizuje Powiatowy Zespół w Legnicy. Przyjmowaniem wniosków od mieszkańców powiatu i przekazywaniem ich do Zespołu w Legnicy zajmuje się PCPR w Jaworze na podstawie zawartego porozumienia. Wydawane orzeczenia można podzielić na dwie grupy - dla dzieci, które nie ukończyły 16 lat oraz dla dorosłych i osób powyżej 16 r.ż. Ogółem w 2024 r. wydano 1409 orzeczeń.

1) Grupa dzieci i młodzież do 16 roku życia.

Łączna liczba wydanych orzeczeń: **117**

- a) orzeczenie o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych - **112 (95,7%)**
- b) orzeczenie o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych - **4 (3,4%)**
- c) orzeczenie o odmowie ustalenia niepełnosprawności - **1 (0,9%)**

Zdecydowana większość postępowań zakończyła się potwierdzeniem niepełnosprawności dziecka, co wskazuje na rzeczywiste i istotne potrzeby zdrowotne oraz rozwojowe dzieci zgłaszanych do systemu orzeczniczego. Każde dziecko zaliczone do osób niepełnosprawnych wymaga wsparcia, m.in. w zakresie rehabilitacji, terapii specjalistycznej, wsparcia psychologicznego czy dostosowań procesu edukacyjnego.

Z kolei bardzo niski odsetek decyzji odmownych (łącznie 4,3%) świadczy o dobrej diagnozie na etapie kierowania dziecka do orzecznictwa.

2) Osoby powyżej 16 roku życia.

Łączna liczba wydanych orzeczeń - **1 292, z tego:**

- a) orzeczenia z ustaleniem stopnia niepełnosprawności - **1 274 (98,6%)**
- b) orzeczenia o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych - **6 (0,5%)**
- c) orzeczenia o odmowie ustalenia stopnia - **12 (0,9%)**

Zdecydowana większość postępowań kończy się potwierdzeniem niepełnosprawności, co wskazuje na trafność składanych wniosków oraz realną skalę problemów zdrowotnych w populacji dorosłych mieszkańców powiatu.

2.6. Analiza danych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – o. w Legnicy.

Na podstawie posiadanych danych ustalono, że w 2024 r. ZUS wydał 213 orzeczeń dla celów rentowych, w tym:

- a) **14 orzeczeń (6,6%)** - całkowita niezdolność do pracy i niezdolność do samodzielnej egzystencji,
- b) **70 orzeczeń (32,9%)** - całkowita niezdolność do pracy,
- c) **129 orzeczeń (60,6%)** - częściowa niezdolność do pracy

Z powyższego wynika, że największą grupę stanowią osoby z częściową niezdolnością do pracy (ponad 60%), czyli zdolnych do aktywności zawodowej, np. po odpowiednim szkoleniu, zaprotezowaniu czy utworzeniu dostosowanego do ich potrzeb stanowiska pracy.

Wśród orzeczonych osób **84 osoby (39,4%)** zostały uznane za całkowicie niezdolne do pracy, w tym 14 osób wymaga stałej opieki i pomocy innych osób. Jest to grupa wymagająca wsparcia, w tym intensywnych działań z zakresu pomocy społecznej, ochrony zdrowia i usług opiekuńczych.

2.7. Działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze jest jednostką organizacyjną powiatu jaworskiego. Realizuje przede wszystkim zadania powiatu w zakresie pomocy społecznej, pieczy zastępczej, rehabilitacji społecznej oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie wynikające przede wszystkim z następujących aktów prawnych:

- 1) ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- 2) ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- 3) ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- 4) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 5) ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- 6) oraz innych ustaw.

1) Pomoc społeczna.

Wydane decyzje	2023	2024	2025
skierowania do Domu Pomocy Społecznej w Jaworze	47	44	44
skierowania do Ośrodka Wsparcia w Jaworze	39	45	48
Karta Polaka (wyplata świadczeń)	0	0	1
pomoc dla cudzoziemców (wyplata świadczeń)	0	0	0

Tab. 41. Wydane decyzje z zakresu pomocy społecznej.

2) Piecza zastępcza.

Realizacja zadań w zakresie pieczy zastępczej należy do organizatora pieczy zastępczej oraz powiatowego centrum pomocy rodzinie. W powiecie jaworskim funkcję Organizatora pieczy zastępczej pełni Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze. W strukturze organizacyjnej Centrum wyodrębniony został Dział pieczy zastępczej, który wykonuje zadania z tego zakresu. W jego skład wchodzi specjalistów, których kwalifikacje pozwalają na realizację zadań z zakresu pracy z rodziną i dzieckiem. Dane dotyczące dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej przedstawiono w tabeli poniżej.

Rodzaje rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie.					
Rok	spokrewnione	niezawodowe	zawodowe		
2023	80	24	3		
2024	69	27	4 (w tym 1 rodz. dom dziecka)		
2025	68	28	3		
Liczba dzieci w rodzinach zastępczych.					
2023	104	28	23		
2024	90	35	24		
2025	89	35	19		
Liczba dzieci umieszczonych po raz pierwszy w rodzinie zastępczej.					
2023	14	3	7		
2024	6	7	3		
2025	11	6	6		
Liczba dzieci, wobec których orzeczono powrót pod opiekę rodziców biologicznych bądź zmieniono formę opieki.					
Rok	Powrót do rodziców	Zmiana rodziny zastępczej	Umieszczenie w plac. op.-wych.	Adopcja	
2023	8	5	0	5	
2024	12	7	0	9	
2025	10	1	4		
Placówki opiekuńczo-wychowawcze			2023	2024	2025
Dom Dziecka w Bolkowie					
liczba dzieci umieszczonych w placówce			14	14	15
powrót do rodziców			0	0	0
przeniesienie do innej placówki			5	3	5
przeniesienie do rodziny zastępczej			1	4	0
adopcja			0	0	0

Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Jaworowy Start” w Jaworze			
liczba dzieci umieszczonych w placówce	11	15	15
powrót do rodziców	0	9	10
przeniesienie do innej placówki	3	4	0
przeniesienie do rodziny zastępczej	4	0	1
adopcja	2	0	0
Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego w Obornikach Śl.			
liczba dzieci umieszczonych w placówce	7	7	8
powrót do rodziców	0	0	0
przeniesienie do innej placówki	0	1	10
przeniesienie do rodziny zastępczej	0	4	0
adopcja	0	0	0
Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego w Jaworze			
liczba dzieci umieszczonych w placówce	9	10	8
powrót do rodziców	4	3	2
przeniesienie do innej placówki	0	0	1
przeniesienie do rodziny zastępczej	0	2	0
adopcja	2	1	0
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu rodzinnego „Familia” w Jaworze			
liczba dzieci umieszczonych w placówce	-	-	10
powrót do rodziców	-	-	6
przeniesienie do innej placówki	-	-	0
przeniesienie do rodziny zastępczej	-	-	0
adopcja	-	-	0

Tab. 42. Funkcjonowanie pieczy zastępczej w latach 2023-2025.

Analiza tabeli pozwala na wyciągnięcie następujących wniosków:

- w powiecie jaworskim piecza zastępcza funkcjonuje w formie rodzinnej (rodziny zastępcze – spokrewnione, niezawodowe i zawodowe) oraz instytucjonalnej (placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego oraz rodzinnego),
- liczba dzieci wymagających zapewnienia opieki w różnorodnych formach pieczy zastępczej nadal jest wysoka, z powodu braku odpowiednich rodzin zastępczych istnieje konieczność umieszczania dzieci w pieczy instytucjonalnej,

- c) największą liczbę rodzin zastępczych stanowią rodziny zastępcze spokrewnione i to w tego typu rodzinach umieszczano najczęściej dzieci, zdecydowanie dużo mniejszą liczbę stanowią rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe,
- d) stosunkowo mała liczba dzieci umieszczanych w zastępczych formach opieki, powraca do rodzin naturalnych,
- e) niewielka liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, które nie mogą powrócić do rodzin naturalnych, trafia do rodzin adopcyjnych.

Z powyższego wynika, iż konieczne jest:

- a) propagowanie idei rodzinnej pieczy zastępczej i budowanie jej pozytywnego obrazu wśród społeczeństwa poprzez podejmowanie różnorodnych działań, których rezultatem powinno być zwiększenie liczby chętnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- b) zwiększenie środków finansowych na wynagradzania dla zawodowych rodzin zastępczych jako zachęta do powstawania nowych rodzin zastępczych,
- c) organizowanie wszechstronnych form pomocy dla osób prowadzących rodzinne formy pieczy zastępczej – różnego rodzaju wsparcie finansowe (poza wypłatą świadczeń na utrzymanie dzieci) oraz pomoc psychologiczną, terapeutyczną, prawną i pedagogiczną,
- d) z uwagi na ograniczoną liczbę chętnych do prowadzenia rodzinnych form opieki nad dzieckiem, ważnym jest zapewnienie miejsc w instytucjonalnych formach opieki, dostosowanych do obowiązujących przepisów oraz wynikających z potrzeb powiatu, przede wszystkim w placówkach typu rodzinnego, które z uwagi na bardziej intymny i rodzinny charakter, korzystniej wpływają na rozwój dzieci. Ponadto w tego typu placówkach możliwe jest umieszczenie także dzieci małych, poniżej 10 r. ż., co pozwala na zapewnienie opieki małym dzieciom w sytuacji, gdy brakuje rodzin zastępczych,
- e) fakt, że niewielka liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej powraca pod opiekę rodziców naturalnych lub trafia do adopcji, powoduje konieczność zapewnienia pomocy i wsparcia w procesie usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, konieczne jest zapewnienie środków na to zadanie; bardzo ważnym elementem w procesie usamodzielnienia jest zapewnienie mieszkania dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą,
- f) istnieje potrzeba dalszego prowadzenia przez powiat jaworski mieszkań treningowych, z uwzględnieniem potrzeb usamodzielnianych wychowanków z niepełnosprawnościami,
- g) należy rozwijać różnorodne formy pomocy dla rodziców dzieci przebywających w pieczy zastępczej w celu umożliwienia im odzyskania władzy rodzicielskiej. W tym zakresie należy rozwijać formy pracy z rodzicami dzieci z pieczy zastępczej oraz kłaść nacisk na współpracę pomiędzy instytucjami

- świadczącymi usługi i wsparcie rodzinom w kryzysie (ops-y, sądy, urzędy pracy, stowarzyszenia, poradnie, itp.),
- h) w przypadku, gdy powrót dzieci do rodzin naturalnych jest niemożliwy, należy podejmować kroki zmierzające do przysposobienia dzieci przez rodziny adopcyjne,
 - i) rozwój systemu pieczy zastępczej powoduje konieczność zatrudnienia odpowiedniej kadry zawodowej. Doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych osób pracujących z rodziną i dzieckiem jest zatem bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na jakość realizowanych zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

3) Rehabilitacja społeczna.

Do zadań powiatu, realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze w zakresie rehabilitacji społecznej, należy m.in. podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności, współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej tych osób. Realizacja tych zadań dokonywana jest m.in. przez:

- a) dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- b) dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- c) dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- d) dofinansowanie kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej,
- e) prowadzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego.

Dofinansowania ze środków PFRON.

Rodzaj dofinansowania	Ilość przyznanych świadczeń		
	2023	2024	2025
sprzęt rehabilitacyjny	3	9	5
przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	365	549	569
likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się	31	46	56
✓ bariery architektoniczne	7	9	9
✓ bariery techniczne	19	23	28
✓ bariery w komunikowaniu się	5	14	19
turnusy rehabilitacyjne	141	165	119
Program pilotażowy „Aktywny Samorząd”	2023	2024	2025

oprzyrządowanie do samochodu	3	0	1
zakup sprzętu elektronicznego lub oprogramowania	3	0	3
pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej	0	0	0
pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym	7	6	0
zakup protezy kończyny	1	0	0
pomoc w zakupie wózka elektrycznego, skutera elektrycznego lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego	5	7	5
pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	4	0	4
szkolenia w zakresie obsługi nabytego sprzętu	1	0	0
opieka nad osobą zależną			3
pomoc w uzyskaniu prawa jazdy	-	2	1
dodatek do opłaty za energię elektryczną	-	14	38

Tab. 43. Rodzaje i liczba przyznanych dofinansowań w ramach środków PFRON w latach 2023-2025.

a) **Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego przy PCPR w Jaworze.**

W PCPR w Jaworze funkcjonuje bezpłatna wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego. Mogą z niej korzystać osoby, które dysponują zaświadczeniem lekarskim wskazującym na konieczność korzystania z określonego typu sprzętu lub aktualnym orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności. W latach 2023-2025 z wypożyczalni skorzystało 58 osób, z tego:

- a) 2023 r. 22 osoby,
- b) 2024 r. 16 osób,
- c) 2025 r. 20 osób

b) **Usługi transportowe.**

PCPR w Jaworze jest realizatorem Programu osłonowego powiatu jaworskiego w zakresie realizacji przewozu osób niepełnosprawnych z ograniczoną mobilnością. Program jest kontynuacją poprzedniego programu „Door-to-door” i został opracowany w celu realizacji potrzeb mieszkańców powiatu, którzy z powodu ograniczeń spowodowanych chorobami, niepełnosprawnościami czy z powodu wieku doświadczają różnorodnych barier utrudniających im codzienne funkcjonowanie, samodzielność, a także integrację społeczną i rehabilitację.

Wykonanie przedstawia się następująco:

- a) 2023 r. 93 osoby 170 wyjazdów,
- b) 2024 r. 52 osoby 82 wyjazdy,
- c) 2025 r. 70 osób 80 wyjazdów.

c) Pomoc w uzyskaniu orzeczenia o niepełnosprawności.

PCPR w Jaworze przyjmuje wnioski o ustalenie stopnia niepełnosprawności oraz udziela pomocy w uzyskaniu orzeczenia o niepełnosprawności. W 2025 r. przyjęto 543 wnioski.

d) Warsztat Terapii Zajęciowej w Jaworze (WTZ).

WTZ jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówką stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Zainteresowanie tego typu instytucją jest duże, Warsztat liczy 45 miejsc, które zawsze są w pełni wykorzystane.

4) Interwencja kryzysowa.

Interwencja kryzysowa stanowi zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. Interwencją kryzysową obejmuje się osoby i rodziny bez względu na posiadany dochód. W ramach interwencji kryzysowej udziela się natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej, poradnictwa socjalnego lub prawnego, w sytuacjach uzasadnionych – schronienia.

W ramach interwencji kryzysowej realizowane są następujące zadania:

- a) poradnictwo specjalistyczne,
- b) program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy,
- c) program psychologiczno-edukacyjny dla sprawców przemocy,
- d) przyznawanie pobytu w mieszkaniu treningowym dla wychowanków pieczy zastępczej.

Obecnie POIK nie świadczy usług w postaci przyznania pobytu czy miejsca noclegowego w sytuacjach kryzysowych

Udzielone porady	2023	2024	2025
psychologiczne	114	80	34
prawne	30	33	35
Ilość osób biorących udział w:	2023	2024	2025
Programie korekcyjno-edukacyjnym	23	16	13
Programie psychologiczno-pedagogicznym	-	-	11

Ilość osób korzystających	2023	2024	2025
Mieszkanie treningowe w Paszowicach	2	4	4

Tab. 44. Działalność POIK w latach 2023-2025.

3. Analiza SWOT.

Przedstawiona poniżej analiza obejmuje zadania powiatu w zakresie polityki społecznej w zakresie wsparcia rodzin i dzieci, aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, m.in. osób z niepełnosprawnościami, bezrobotnych, opuszczających pieczę zastępczą, pomoc seniorom, rozwój instytucji pomocy społecznej i różnych form pieczy zastępczej oraz profilaktyki problemów społecznych.

MOCNE STRONY POWIATU	SŁABE STRONY POWIATU
<p>Silne zaplecze instytucjonalne:</p> <ol style="list-style-type: none">1) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) w Jaworze zarządza systemem pieczy zastępczej w sposób, który zabezpiecza potrzeby powiatu w zakresie zapewnienia miejsc dla dzieci wymagających umieszczenia poza rodziną biologiczną,2) realizowanie zadań w zakresie prowadzenia placówek opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,3) inwestycje w infrastrukturę opiekuńczą poprzez prace modernizacyjne w placówkach, a przez to poprawę warunków bytowych podopiecznych placówek,4) brak lub bardzo krótki okres oczekiwania na umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej,5) prowadzenie Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej (POIK) w strukturze organizacyjnej PCPR w Jaworze, który zapewnia specjalistyczne wsparcie poprzez dostęp do porad prawnych, psychologa i pedagoga, a także poprzez prowadzenie mieszkania treningowego dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej,6) zabezpieczenie potrzeb powiatu w zakresie całodobowej opieki w DPS poprzez utrzymanie odpowiedniej liczby miejsc,	<p>Problemy demograficzne i starzenie się społeczeństwa:</p> <ol style="list-style-type: none">1) postępujący proces starzenia się mieszkańców zwiększa zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, którym obecny system nie zawsze jest w stanie w pełni sprostać w wymiarze środowiskowym,2) ujemny przyrost naturalny oraz migracja osób młodych osłabiają naturalne funkcje opiekuńcze rodzin. <p>Deficyty w pieczy zastępczej:</p> <ol style="list-style-type: none">1) trudności w pozyskiwaniu nowych kandydatów na rodziców zastępczych, co niesie za sobą konieczność utrzymania miejsc w pieczy instytucjonalnej. <p>Ograniczony dostęp do specjalistów świadczących usługi wspierania rodziny i dziecka, w szczególności do:</p> <ol style="list-style-type: none">1) psychologów dziecięcych i terapeutów,2) długie terminy oczekiwania na wsparcie w sytuacjach kryzysowych w rodzinie,3) trudności z dostępem do bezpłatnej, specjalistycznej diagnostyki dla dzieci z zaburzeniami rozwojowymi, np. do psychiatrii dziecięcej,4) brak innowacyjnych form pomocy w szczególności placówek wsparcia dziennego, które mogłyby zapobiec umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej. <p>Problemy społeczne wpływające negatywnie na wydolność rodzin:</p> <ol style="list-style-type: none">1) utrzymujący się problem bezrobocia wśród osób o niskich kwalifikacjach oraz

<p>Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej:</p> <ol style="list-style-type: none">1) działania PCPR w Jaworze ukierunkowane na poszukiwanie i wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej poprzez m.in. wsparcie udzielane przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, szkolenia oraz pomoc psychologiczną i prawną,2) zapewnienie odpowiednich środków finansowych na rzecz rodzinnych form pieczy zastępczej, w tym na wyższe wynagrodzenia dla zawodowych rodzin zastępczych,3) pozyskiwanie środków z Rządowych Programów, m.in. na dofinansowanie zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, np. na wynagrodzenia i dodatki motywacyjne dla rodzin zastępczych zawodowych. <p>Wsparcie osób z niepełnosprawnościami:</p> <ol style="list-style-type: none">1) realizacja przez PCPR w Jaworze „Dolnośląskiego programu pomocy uczniom niepełnosprawnym – Sprawny Uczeń” oraz inne projekty ułatwiające edukację i rozwój dzieci z dysfunkcjami np. poprzez realizację programu „Aktywny Samorząd”,2) przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu i ograniczeniom w mobilności poprzez opracowanie i realizacji przez PCPR w Jaworze Programu osłonowego Powiatu Jaworskiego w zakresie realizacji przewozu osób niepełnosprawnych z ograniczoną mobilnością, co znacząco ułatwia rodzinom z osobami o ograniczonej mobilności dostęp uczestniczeniu w życiu społecznym,3) zapewnienie osobom niepełnosprawnym pobytu w środkach zapewniających dzienną opiekę i rehabilitację poprzez:<ol style="list-style-type: none">a) prowadzenie Środowiskowego Domu	<p>zjawisko dziedziczenia bezradności społecznej,</p> <ol style="list-style-type: none">2) występujące zjawisko przemocy domowej, wymagające ciągłego wzmacniania systemów prewencji i izolacji sprawców,3) ubożenie rodzin związane z relatywnie wysokim poziomem bezrobocia i redukcją stanowisk pracy w zakładach pracy,4) dysfunkcje rodziny i wykluczenie społeczne - problemy z opieką nad dziećmi wynikające z niewydolności wychowawczej, samotności czy braku wsparcia (izolacja),5) małe zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych, zwłaszcza na terenach wiejskich,6) wzrastająca liczba osób uzależnionych od alkoholu i substancji psychoaktywnych, <p>Bariery infrastrukturalne i komunikacyjne:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wykluczenie transportowe mieszkańców mniejszych miejscowości, trudności w dostępie do komunikacji publicznej,2) bariery architektoniczne i techniczne występujące w wielu miejscach użyteczności publicznej,3) mimo podejmowanych działań zły stan dróg i chodników na terenie powiatu,4) zły stan systemów infrastrukturalnych wymagających ciągłych modernizacji, np. sieci wodno-kanalizacyjne,5) niedostatecznie rozwinięta sieć wodno-kanalizacyjna w gminach wiejskich,6) niedostatecznie rozwinięta sieć światłowodowa,7) brak powszechnego dostępu do szerokopasmowego internetu,8) słabe kompetencje cyfrowe mieszkańców, <p>Problemy na rynku pracy:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wysoka stopa bezrobocia - na tle regionu
--	--

<p>Samopomocy (ŚDS) dla osób z zaburzeniami psychicznymi – Ośrodka Wsparcia „Pod Zielonym Dębem” w Jaworze,</p> <p>b) działalność Warsztatu Terapii Zajęciowej w Jaworze,</p> <p>4) organizacja miejsc w opiece wytchnieniowej przez Dom Pomocy Społecznej w Jaworze,</p> <p>Działania na rzecz dostępności:</p> <p>1) udział w programach zwiększających dostępność usług dla rodzin i seniorów, np. „Dostępny Samorząd 2.0”,</p> <p>2) realizacja przez PCPR w Jaworze Programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”,</p> <p>3) realizacja przez PCPR w Jaworze „Programu osłonowego powiatu jaworskiego w zakresie realizacji przewozu osób niepełnosprawnych z ograniczoną mobilnością”,</p> <p>4) stopniowe zwiększanie dostępności dla niepełnosprawnych mieszkańców powiatu poprzez likwidację barier architektonicznych i technicznych w budynkach użyteczności publicznej, np. budowa wind, podjazdów.</p> <p>Przeciwdziałanie kryzysom:</p> <p>1) przyjęcie przez powiat i realizacja „Programu przeciwdziałania przemocy domowej”,</p> <p>2) ochrona przed przemocą poprzez realizację programu korekcyjno-edukacyjnego i terapeutycznego dla sprawców przemocy, którego celem jest trwałe powstrzymanie ich przed dalszym stosowaniem przemocy domowej,</p> <p>3) prowadzenie specjalistycznego wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową, poradnictwo psychologiczne i prawne,</p> <p>4) działania profilaktyczne z zakresu zagadnienia przemocy domowej</p>	<p>powiat jaworski zmagają się z wyższym poziomem bezrobocia,</p> <p>2) dominacja osób długotrwale bezrobotnych, bez kwalifikacji zawodowych, doświadczenia lub osoby powyżej 50 roku życia,</p> <p>3) niska aktywność zawodowa niektórych grup, starzenie się społeczeństwa oraz emigracja zarobkowa wpływają na ograniczoną podaż pracy,</p> <p>4) trudności z dostępem do środków na wsparcie zatrudnienia,</p> <p>5) rozbieżność między umiejętnościami osób zarejestrowanych i oczekiwaniami pracodawców,</p> <p>6) deficyt pracowników w niektórych branżach takich jak: edukacja (asystenci), budownictwo (np. betoniarze, dekarze), służba zdrowia (np. lekarze niektórych specjalizacji, fizjoterapeuci) czy transport (np. kierowcy ciężarówek),</p> <p>7) niski wskaźnik zatrudnienia i wysoka bierność zawodowa osób z niepełnosprawnościami,</p> <p>8) migracja zarobkowa młodych osób wywołana brakiem perspektyw dla młodzieży,</p> <p>9) pogłębiająca się pauperyzacja społeczeństwa z powodu braku zatrudnienia, a co za tym idzie rozwój sytuacji patologicznych.</p>
--	---

<p>prowadzone przez jednostki organizacyjne powiatu.</p> <p>Przeciwdziałanie bezrobociu poprzez działania PUP w Jaworze:</p> <ol style="list-style-type: none">1) realizacja projektów aktywizacyjnych finansowanych ze środków Funduszy Europejskich (FEDS) oraz Funduszu Pracy,2) podnoszenie kwalifikacji bezrobotnych poprzez kierowanie na staże i szkolenia,3) wspieraniu przedsiębiorczości, np. refundacja kosztów zatrudnienia, dotacje na rozwój własnej działalności.	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>Wzrost działań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej:</p> <ol style="list-style-type: none">1) tworzenie i realizacja programów ukierunkowanych na pomaganie rodzinom i dzieciom,2) zapewnienie liczby miejsc w pieczy zastępczej adekwatnej do potrzeb powiatu,3) zapewnienie odpowiednich środków finansowych na świadczenia dla pieczy zastępczej,4) zapewnienie miejsc w domu pomocy społecznej,5) rozwój usług opiekuńczych i asystenckich. <p>Wzrost poziomu jakości świadczonych usług:</p> <ol style="list-style-type: none">1) coraz lepiej wykwalifikowana kadra pomocy społecznej, a co za tym idzie coraz lepsza jakość obsługi klientów systemu pomocy społecznej,2) wzrost poziomu wiedzy o dostępnych formach wsparcia przez beneficjentów systemu pomocy społecznej,3) coraz wyższa świadomość władz samorządu co do roli i potrzeb sektora pomocy społecznej i pieczy zastępczej,	<p>Starzenie się społeczeństwa i wyzwania demograficzne:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wzrost liczby seniorów rodzi konieczność zwiększenia nakładów na usługi opiekuńcze, utrzymanie domu pomocy społecznej oraz opiekę zdrowotną,2) rosnąca liczba osób starszych, które mają trudności z samodzielnym funkcjonowaniem i nie mogą liczyć na wystarczającą opiekę ze strony bliskich. <p>Negatywne skutki starzenia się społeczeństwa na rynku pracy:</p> <ol style="list-style-type: none">1) spadek liczebności siły roboczej - mniej osób młodych wchodzących na rynek oznacza braki kadrowe w wielu sektorach,2) wzrost kosztów pracy - konkurowanie firm oraz instytucji o dostępnych pracowników może prowadzić do wzrostu wynagrodzeń,3) zwiększenie udziału osób 50+ w sile roboczej wymusza dostosowanie miejsc pracy do ich potrzeb (ergonomia, elastyczne formy zatrudnienia), co w konsekwencji może znacząco

<p>4) zmieniający się na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej.</p> <p>Zwiększenie aktywności zawodowej i aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych:</p> <ol style="list-style-type: none">1) realizacja projektów mających na celu zwiększenie szans na zatrudnienie osób z powiatu jaworskiego,2) inwestycje w kapitał ludzki i edukację poprzez rozwój usług szkoleniowych dla dorosłych,3) rozwój infrastruktury społecznej. <p>Współpraca władz powiatu jaworskiego z organizacjami pozarządowymi:</p> <ol style="list-style-type: none">1) opracowanie i realizacja programu współpracy powiatu jaworskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2026–2029,2) organizowanie konkursów ofert na realizację zadań publicznych z zakresu ochrony i promocji zdrowia, kultury fizycznej, turystyki i edukacji skierowanych do organizacji pozarządowych,3) udział organizacji pozarządowych w działaniach związanych z bezpieczeństwem i zarządzaniem kryzysowym,4) współpraca pozafinansowa poprzez udzielanie pomocy merytorycznej,5) prowadzenie konsultacji z organizacjami przy tworzeniu i przyjmowaniu dokumentów strategicznych i różnego rodzaju uchwał.	<p>podnieść koszty pracy,</p> <p>Różne dysfunkcje i sytuacje kryzysowe w rodzinach:</p> <ol style="list-style-type: none">1) problemy opiekuńczo-wychowawcze i trudności w wypełnianiu funkcji rodzicielskich, często powiązane z bezradnością w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego oraz niewydolnością wychowawczą,2) występująca przemoc domowa (fizyczna i psychiczna), która jest źródłem wielu sytuacji i zachowań patologicznych oraz sytuacji zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu dzieci,3) brak odpowiedniego wsparcia profilaktycznego<ul style="list-style-type: none">• powyższe skutkuje koniecznością zabezpieczania dzieci w pieczy zastępczej, a tym samym ponoszeniem coraz większych kosztów na utrzymanie i tworzenie jej różnorodnych form,4) uzależnienie od alkoholu i narkomania, jako główne źródło dysfunkcji rodzinnych,5) ubóstwo i bezrobocie powodujące problemy rodzin i marginalizację społeczną. <p>Ograniczona dostępność usług społecznych, czego konsekwencjami mogą być:</p> <ol style="list-style-type: none">1) trudności łączenia życia zawodowego z rodzinnym oraz problemy z powrotem na rynek pracy z powodu niewystarczającej liczby placówek opieki nad najmłodszymi,2) pogorszenie zdrowia fizycznego i psychicznego - brak usług opiekuńczych i zdrowotnych prowadzi do samoizolacji, depresji, stanów lękowych oraz utraty sprawności,3) pogłębienie ubóstwa – brak
---	--

	<p>odpowiedniego wsparcia, np. w opiece nad dziećmi czy osobami zależnymi, powoduje, że rodziny częściej popadają w skrajne ubóstwo, tracąc szanse na zatrudnienie,</p> <p>4) samotność i izolacja zwłaszcza osób z niepełnosprawnościami czy seniorów skutkuje wyłączeniem z życia społecznego i osamotnieniem,</p> <p>5) przeciążenie opiekunów - brak wsparcia instytucjonalnego przenosi ciężar opieki na członków rodziny, co powoduje ich wypalenie, rezygnację z pracy i izolację społeczną,</p> <p>6) bezdomność i zagrożenie bezpieczeństwa - w skrajnych przypadkach brak interwencji socjalnej prowadzi do utraty dachu nad głową lub sytuacji przemocy,</p> <p>7) utrata kompetencji - długotrwały brak dostępu do wsparcia (np. w aktywizacji zawodowej) utrudnia powrót na rynek pracy.</p>
--	---

4. Podsumowanie diagnozy.

Diagnoza przeprowadzona na potrzeby powstania Strategii obejmowała kilka zagadnień społecznych, na płaszczyźnie których realizowane są zadania powiatu w zakresie polityki społecznej. Analiza zagadnień pozwoliła na określenie najważniejszych płaszczyzn do rozwoju działań na rzecz poprawy sytuacji społecznej mieszkańców powiatu jaworskiego Są to:

1) Wsparcie dzieci, młodzieży i rodzin:

- a) rozwój placówek wsparcia dziennego, w szczególności w gminach, w których obecnie one nie funkcjonują,
- b) rozszerzenie oferty wsparcia psychologicznego i terapeutycznego dla dzieci i młodzieży,
- c) wzmacnianie kompetencji wychowawczych rodziców (warsztaty, poradnictwo, grupy wsparcia),
- d) utrzymanie miejsc świadczących usługi w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 (żłobki, kluby dziecięce, dzienni opiekunowie) - zgodnie z potrzebami wynikającymi z aktualnej sytuacji demograficznej powiatu.

- 2) **Przeciwdziałanie przemocy domowej:**
 - a) zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej dla osób doznających przemocy,
 - b) rozszerzenie działań wobec osób stosujących przemoc (programy korekcyjno-edukacyjne, psychologiczno-terapeutyczne),
 - c) usprawnienie współpracy i przepływu informacji między PCPR, OPS, Policją, ochroną zdrowia, oświatą i sądem,
 - d) systematyczne szkolenia dla pracowników służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.
 - e) wzmocnienie działań profilaktycznych skierowanych do rodzin i dzieci.
- 3) **Wzmocnienie systemu pomocy społecznej:**
 - a) zwiększenie dostępności specjalistów w OPS (psycholog, terapeuta, pedagog, asystent rodziny),
 - b) rozwój pracy socjalnej ukierunkowanej na aktywizację i usamodzielnianie rodzin, a nie wyłącznie świadczenia finansowe,
 - c) podnoszenie kwalifikacji pracowników pomocy społecznej.
- 4) **Aktywizacja zawodowa i przeciwdziałanie bezrobociu:**
 - a) realizacja programów aktywizacyjnych dla osób długotrwale bezrobotnych,
 - b) podnoszenie kwalifikacji i kompetencji zawodowych osób o niskim poziomie wykształcenia,
 - c) wsparcie motywacyjne i psychologiczne dla osób długotrwale bezrobotnych,
 - d) wspieranie pracodawców i rozwijanie współpracy z lokalnymi pracodawcami,
 - e) działania zwiększające mobilność zawodową (transport, dojazdy, elastyczne formy pracy),
 - f) promowanie usług cyfrowych oraz zapewnienie dostępności usług w szczególności dla osób niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem cyfrowym.
- 5) **Wsparcie osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin:**
 - a) zwiększenie dostępności rehabilitacji, terapii i wsparcia psychologicznego,
 - b) rozwój usług opiekuńczych i asystenckich,
 - c) dostosowywanie infrastruktury publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami,
 - d) wspieranie integracji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami.
- 6) **Poprawa dostępności mieszkaniowej:**
 - a) zwiększanie zasobu lokali komunalnych i socjalnych,
 - b) dostosowywanie mieszkań do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i seniorów,
 - c) tworzenie mieszkań wspomaganych i treningowych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
 - d) działania zapobiegające bezdomności i utracie mieszkania.
- 7) **Ochrona zdrowia i zdrowie psychiczne:**
 - a) zwiększenie dostępności lekarzy specjalistów wskazywanych jako deficytowi,
 - b) rozwój usług zdrowia psychicznego, w szczególności dla dzieci i młodzieży,

- c) skracanie czasu oczekiwania na rehabilitację,
 - d) rozwijanie lokalnych programów profilaktyki zdrowotnej i promocji zdrowia.
- 8) Wzmocnienie profilaktyki i bezpieczeństwa społecznego:**
- a) kontynuacja i rozwój programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży,
 - b) działania zapobiegające uzależnieniom (alkohol, narkotyki, środki psychoaktywne).
 - c) wzmocnianie współpracy instytucjonalnej w obszarze bezpieczeństwa lokalnego.
- 9) Rozwój współpracy lokalnej:**
- a) wzmocnienie współpracy pomiędzy samorządem, OPS, PUP, Policją, oświatą, ochroną zdrowia i organizacjami pozarządowymi,
 - b) lepsze informowanie mieszkańców o dostępnych formach pomocy,
 - c) dostosowywanie działań do realnych i zmieniających się potrzeb społecznych.

Uzyskane wyniki diagnozy problemów społecznych posłużyły do opracowania założeń polityki powiatu jaworskiego na lata 2026-2030. Zostały one przedstawione w części programowej Strategii.

III. Misja, cele strategiczne i kierunki działań.

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę sfery społecznej wyznaczono następującą misję powiatu jaworskiego odzwierciedloną w *Strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie jaworskim na lata 2026-2030*:

Stworzenie spójnego i efektywnego systemu usług społecznych, opartego na profesjonalnych kadrach i partnerstwie instytucjonalnym, w celu skutecznego przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, poprawy jakości życia i bezpieczeństwa oraz zwiększenia aktywności życiowej mieszkańców powiatu jaworskiego.

Przeprowadzona diagnoza i analiza problemów społecznych powstała na bazie zebranego materiału badawczego pochodzącego z dokumentów strategicznych, a także wypełnionych ankiet i wyrażanych opinii przez przedstawicieli instytucji społecznych zlokalizowanych na terenie powiatu jaworskiego, które dotyczyły kierunków, w których powinna zmierzać polityka społeczna realizowana przez władze powiatu z perspektywy działalności każdej z poszczególnych instytucji.

Misji podporządkowane są cele strategiczne, których realizacja powinna przyczynić się do rozwiązywania problemów społecznych i zapewnienia wszystkim mieszkańcom powiatu jaworskiego jak najwyższej jakości życia. Na podstawie przeprowadzonych analiz wyznaczono do realizacji następujące cele strategiczne:

- 1) **Wsparcie rodzin i dzieci** - profesjonalna pomoc udzielana rodzinom w trudnej sytuacji, rozwój pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej) oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
- 2) **Aktywizacja i integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym** - przeciwdziałanie bierności zawodowej, wspieranie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami oraz włączanie osób wykluczonych.
- 3) **Pomoc seniorom** - tworzenie usług socjalnych i opiekuńczych dostosowanych do potrzeb starzejącego się społeczeństwa.
- 4) **Rozwój instytucji pomocy społecznej** - doskonalenie kadr realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej.
- 5) **Profilaktyka problemów społecznych** - diagnoza zjawisk społecznych i zapobieganie powstawaniu nowych problemów

1. Cele strategiczne, sposób ich realizacji i oczekiwane rezultaty.

Cel strategiczny I.

Wsparcie rodzin i dzieci - profesjonalna pomoc udzielana rodzinom w trudnej sytuacji, rozwój pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej) oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Sposób realizacji:

- 1) poradnictwo specjalistyczne - zapewnienie dostępu do bezpłatnych terapii, mediacji oraz konsultacji psychologicznych i prawnych dla rodzin przeżywających kryzys,
- 2) grupy wsparcia, szkolenia i warsztaty dla rodziców - organizacja tzw. „szkół dla rodziców” i innych form zajęć podnoszących kompetencje wychowawcze i wzmacniające więzi rodzinne,
- 3) ośrodek interwencji kryzysowej - udzielanie natychmiastowej pomocy psychologicznej dla ofiar przemocy, utworzenie miejsc całodobowego i bezpiecznego schronienia,
 - a) zapobieganie występowaniu zjawiska przemocy w rodzinie - podniesienie świadomości społecznej na temat problemu przemocy w rodzinie, promowanie pozytywnych postaw i wartości rodzinnych, upowszechnienie informacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy w rodzinie, podnoszenie oraz doskonalenie kompetencji i kwalifikacji pracowników służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie,
 - a) poprawa sytuacji rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie oraz usuwanie jej skutków - udzielanie profesjonalnej pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie, realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego i terapeutycznego, praca ze sprawcami przemocy w celu zmiany ich postaw i wyeliminowania zachowań agresywnych,
- 4) zapewnienie opieki dzieciom przebywającym poza naturalnym środowiskiem rodzinnym:
 - a) rozwój i tworzenie różnorodnych form pieczy zastępczej, przede wszystkim form rodzinnych,
 - b) zapewnienie środków finansowych na świadczenia pieniężne dla rodzin zastępczych oraz dla usamodzielnianych wychowanków opuszczających pieczę zastępczą,
 - c) organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze oraz dla funkcjonujących rodzin zastępczych w celu zwiększenia kompetencji i umiejętności opiekuńczo-wychowawczych,
 - d) zapewnienie rodzinom zastępczym, ich podopiecznym oraz usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej dostępu do specjalistycznej pomocy psychologicznej, prawnej, diagnostyczno-terapeutycznej, rewalidacyjnej, rehabilitacyjnej, a także specjalistycznej lekarskiej,
 - e) prowadzenie różnego rodzaju form terapii i socjoterapii dla podopiecznych pieczy zastępczej,
 - f) pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
 - g) budowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej w środowisku i propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego, np. poprzez artykuły w lokalnych

- mediach czy różnego rodzaju akcje promocyjne (plakaty, ulotki) oraz poprzez tworzenie warunków sprzyjających podejmowaniu decyzji o pełnieniu funkcji rodziny zastępczej,
- h) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych, dostosowanych do wymogów, wynikających z obowiązujących przepisów, dla maksymalnie 14 dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem placówek typu rodzinnego,
 - i) umożliwienie dzieciom powrotu do rodziny naturalnej poprzez współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego oraz instytucjami pracującymi z rodziną i dzieckiem,
 - j) umożliwienie dzieciom wychowywania się w rodzinie adopcyjnej poprzez współpracę z sądem rodzinnym oraz ośrodkami adopcyjnymi,
 - k) usamodzielnianie i integracja ze środowiskiem pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.

Cel strategiczny II.

Aktywizacja i integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym - przeciwdziałanie bezrobociu i bierności zawodowej, wspieranie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami oraz włączanie osób wykluczonych.

Sposób realizacji:

- 1) działalność Powiatowego Urzędu Pracy w Jaworze:
 - a) poszerzenie grona odbiorców usług Powiatowego Urzędu Pracy w Jaworze i zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców powiatu:
 - docieranie do osób biernych zawodowo poprzez działania informacyjne i promocyjne zachęcające do rejestracji i korzystania ze wsparcia,
 - wzmacnianie współpracy ze szkołami poprzez kampanie informacyjne zwiększające świadomość młodzieży o możliwościach wsparcia przez Urząd Pracy,
 - b) wspieranie bezrobotnych, pracowników i biernych zawodowo na zmieniającym się rynku pracy:
 - zwiększenie liczby zatrudnionych, w tym poprzez aktywizację osób bezrobotnych ze szczególnym uwzględnieniem osób z grup wrażliwych określonych w art. 69 ustawy o rynku pracy i służbach zatrudnienia,
 - dostosowanie kwalifikacji i umiejętności osób bezrobotnych, poszukujących pracy i pracujących do potrzeb gospodarki, w tym w związku z cyfrową i zieloną transformacją,
 - elastyczne dobieranie form pomocy, tak by odpowiadały aktualnym wyzwaniom rynku pracy,
 - c) wspieranie pracodawców na zmieniającym się rynku pracy:
 - wspieranie przedsiębiorczości oraz przedsiębiorców w zakresie tworzenia miejsc pracy wysokiej jakości i utrzymania dotychczasowych miejsc pracy,

- zapewnienie sprawnej i bezpiecznej obsługi procesów związanych z zatrudnianiem cudzoziemców, w tym wspieranie odpowiedzialnej migracji zarobkowej,
- d) digitalizacja oraz dostępność usług:
 - promowanie usług cyfrowych poprzez konta indywidualne, dzięki którym mieszkańcy załatwią więcej spraw bez wizyty w urzędzie,
 - zapewnienie dostępności usług dla wszystkich, w tym osób z niepełnosprawnościami i tych zagrożonych wykluczeniem cyfrowym,
- 2) rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami:
 - a) rozwój istniejących i tworzenie nowych podmiotów ekonomii społecznej (np. ZAZ, spółdzielni socjalnej, rozbudowa istniejącego WTZ),
 - b) likwidacja barier - dofinansowania ze środków PFRON do likwidacji barier architektonicznych w domach, barier technicznych i w komunikowaniu się, do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego oraz przedmiotów ortopedycznych,
 - c) realizacja programów zapewniających wsparcie w codziennych czynnościach, umożliwiające większą samodzielność i udział w życiu społeczności, np. realizacja Programu Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej (AOON),
 - d) rozwój różnorodnych form opieki wytechnieniowej - dziennej i całodobowej - oraz usług wspierających, np. usługi transportowe,
- 3) włączanie osób wykluczonych (inkluzja) do życia społecznego poprzez eliminację barier fizycznych, psychicznych i społecznych:
 - a) tworzenie mieszkań treningowych i wspomaganych - zapewnienie dachu nad głową osobom opuszczającym pieczę zastępczą, zakłady resocjalizacyjne czy dla osób z niepełnosprawnościami,
 - b) zwiększanie dostępności cyfrowej - zapewnienie dostępu do usług publicznych online dla osób z ograniczeniami np. dofinansowania do zakupu komputera,
 - c) realizacja projektów i zadań o charakterze edukacyjnym - szkolenia, warsztaty, dofinansowania ze środków PFRON do kształcenia,
 - d) aktywizacja lokalna - organizowanie i zachęcanie do udziału w wydarzeniach kulturalnych, religijnych czy plenerowych (festyny, pikniki, wycieczki).

Cel strategiczny III.

Pomoc seniorom - tworzenie usług socjalnych i opiekuńczych dostosowanych do potrzeb społeczeństwa o wysokim udziale osób 65+.

Sposób realizacji:

- 1) rozwój dziennych form wsparcia dla seniorów poprzez utworzenie placówki wsparcia dziennego pobytu z ofertą różnorodnych zajęć dla uczestników, np. ruchowych, teatralnych, terapii zajęciowej, itp.,
- 2) rozwój tzw. opieki wytechnieniowej - czasowe przejęcie opieki nad seniorem przez powiat, aby odciążać faktycznych opiekunów (rodzinę) i pozwolić im na odpoczynek lub załatwienie własnych spraw,

- 3) utrzymanie i rozwój specjalistycznej infrastruktury stacjonarnej - domów pomocy społecznej - dla osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku lub choroby, w tym utworzenie oddziałów specjalistycznych (np. dla osób z chorobą Alzheimera),
- 4) utworzenie mieszkania wspomaganego dla seniorów - lokale pozbawione barier architektonicznych, w których seniorzy mieszkają samodzielnie, ale mają dostęp do pomocy opiekuna lub pielęgniarce na wezwanie,
- 5) aktywizacja i edukacja (profilaktyka) osób starszych - włączanie osób starszych w procesy decyzyjne samorządu poprzez utworzenie np. powiatowej rady seniorów, współpraca z organizacjami zrzeszającymi osoby starsze, np. związkiem emerytów i rencistów.

Cel strategiczny IV.

Rozwój instytucji pomocy społecznej doskonalenie kadr realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej.

Sposób realizacji:

- 1) rozwój kadr pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej:
 - a) ustawiczne doszkalać kadrę pomocy społecznej (szkolenia, warsztaty, wizyty studyjne, superwizje),
 - b) świadczenie doradztwa metodycznego dla pracowników jednostek pomocy społecznej,
 - c) rozwijanie infrastruktury socjalnej w Powiecie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz tworzenie nowych,
 - d) projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy,

Cel strategiczny V.

Profilaktyka problemów społecznych - diagnoza zjawisk społecznych i zapobieganie powstawaniu nowych problemów.

Sposób realizacji:

- a) inicjowanie działań zapobiegających zjawiskom niepożądanym, takim jak przestępczość, uzależnienia czy bezdomność, wzmocnienie czynników chroniących i eliminujących bariery, które prowadzą do wykluczenia,
- b) kampanie społeczne budujące akceptację dla różnych grup (np. osób z niepełnosprawnościami, seniorów)
- c) kształtowanie jasnych standardów zachowań i wartości w instytucjach zapewniających opiekę i wychowanie,
- d) wsparcie rodzin w kryzysie - programy asystentury rodzinnej, doradztwo i poradnictwo, aktywizacja społeczna i zawodowa, która zapobiegnie dziedziczeniu ubóstwa,
- e) wzmocnianie więzi społecznych - tworzenie okazji do prospołecznych działań w powiecie, zachęcanie mieszkańców powiatu do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych,

- f) aktywizacja młodzieży marginalizowanej – np. warsztaty rozwijające umiejętności życiowe i zawodowe, zapobiegające wejściu na drogę przestępczą,
- g) wczesne wykrywanie problemów społecznych poprzez monitorowanie sytuacji lokalnej w celu szybkiej reakcji,
- h) wykorzystanie podmiotów ekonomii społecznej do przywracania osób wykluczonych na rynek pracy czy uczestniczenia w życiu społecznym, nawiązywanie i rozwijanie współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego,
- i) propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Rezultaty oczekiwane w wyniku realizacji powyższych celów strategicznych:

1) w odniesieniu do Celu strategicznego I:

- a) wzmocnienie systemu wsparcia rodziny i dziecka,
- b) integracja działań różnych służb, co powinno zaowocować lepszą koordynacją pomocy ośrodków działających na rzecz dziecka i rodziny (PCPR, OPS, poradnie specjalistyczne, policja),
- c) skrócenie ścieżki decyzyjnej w sytuacjach kryzysowych (np. szybszy przepływ informacji między PCPR, Policją a Sądem),
- d) zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w zastępczych formach opieki,
- e) rozwój i profesjonalizacja pieczy zastępczej, co w efekcie powinno doprowadzić do wzrostu liczby różnorodnych form pieczy zastępczej, przede wszystkim form rodzinnych oraz skutecznego procesu usamodzielniania wychowanków i ich lepszego startu w dorosłość, a przez to do zmniejszania ryzyka marginalizacji społecznej,
- f) ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie oraz efektywniejsze niwelowanie jej skutków,
- g) ogólna poprawa kondycji rodzin, zwłaszcza tych, w którym wychowywane są dzieci,

2) w odniesieniu do Celu strategicznego II:

- a) zwiększenie liczby zarejestrowanych osób biernych zawodowo i rolników oraz rozwijanie współpracy z systemem edukacji,
- b) rozwój kompetencji zgodnych z potrzebami rynku, w tym transformacji cyfrowej i zielonej, zwiększenie liczby zatrudnionych poprzez kierowanie na staże, do subsydiowanego zatrudnienia, na nowoutworzone ze środków publicznych miejsca pracy oraz wspieranie mobilności zawodowej z wykorzystaniem bonu na zasiedlenie,
- c) powrót na rynek pracy lub utrzymanie obecnego zatrudnienia poprzez szkolenia i bony na kształcenie ustawiczne,
- d) dostosowanie do potrzeb rynku pracy i pracodawców, pomoc przy podjęciu własnej działalności gospodarczej, tworzeniu nowych miejsc pracy, rozwoju firm poprzez

- refundacje kosztów zatrudnienia nowych pracowników, jak i wsparcie przy zatrudnianiu cudzoziemców
- e) poprawa dostępności klientów do usług Urzędu Pracy,
 - f) przeciwdziałanie bezrobociu i bierności zawodowej osób z niepełnosprawnościami,
 - g) aktywizacja opiekunów osób z niepełnosprawnościami i przeciwdziałaniu ich bierności zawodowej,
 - h) ułatwienie osobom młodym i zagrożonym marginalizacją wejście na rynek pracy

3) w odniesieniu do Celu strategicznego III:

- a) wzrost poziomu poczucia godnej starości, bezpieczeństwa i niezależności seniorów,
- b) ułatwienie samodzielnego funkcjonowania seniorów i zmniejszenie obciążenia dla samorządów kosztami utrzymania instytucji zapewniających całodobową opiekę,
- c) wzrost poziomu jakości usług opiekuńczych i asystenckich,
- d) skuteczniejsze włączanie osób starszych w życie społeczne i wyjście z izolacji,
- e) zapobieganie wypaleniu i wykluczeniu zawodowemu opiekunów osób starszych,

4) w odniesieniu do Celu strategicznego IV:

- a) rozwój i modernizacja instytucji pomocy społecznej,
- b) wzrost poziomu profesjonalizmu pracowników instytucji realizujących zadania pomocy społecznej,
- c) redukcja wypalenia zawodowego i podniesienie jakości pracy,
- d) podniesienie kompetencji merytorycznych i organizacyjnych kadry zawodowej,
- e) nabycie nowych i utrwalenie posiadanych umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej, pracy z rodziną, a także asertywności i rozwiązywania problemów,
- f) deinstytucjonalizacja usług poprzez stopniowe przejście od opieki instytucjonalnej (domy pomocy) do usług świadczonych w społeczności lokalnej, a w efekcie lepsze dopasowanie pomocy do potrzeb mieszkańców,
- g) rozszerzenie wachlarza usług zindywidualizowanych, bardziej dopasowanych do konkretnych potrzeb beneficjentów,
- h) zwiększenie dostępności do profesjonalnego wsparcia,

5) w odniesieniu do Celu strategicznego V:

- a) profilaktyka problemów społecznych, oparta na diagnozie zjawisk i ich zapobieganiu, pozwoli na wczesne wykrywanie zagrożeń, ograniczanie ich skali oraz na kształtowanie postaw prospołecznych,
- b) przekształcenie wiedzy o problemach lokalnych w skuteczne interwencje,
- c) właściwie przeprowadzona diagnoza pozwoli wskazać na zagrożenia dla społeczności (np. niska kontrola rodzicielska, dostępność używek) oraz na to, co ją chroni (np. aktywne świetlice, więzi społeczne),

- d) profilaktyka doprowadzi do zmniejszenia występowania zjawisk negatywnych: przemocy, uzależnień od używek czy uzależnień behawioralnych (np. od technologii),
- e) zwiększenie świadomości społeczną na temat zagrożeń,
- f) promocja zachowań prospołecznych zaktywizuje społeczność lokalną i „zbuduje zabezpieczenia” przed negatywnymi zjawiskami.

2. **Czas realizacji celów strategicznych** - działania ciągle w latach 2026-2030.

3. **Koordinacja działań** - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze.

4. **Partnerzy w realizacji działań:**

- 1) samorząd województwa dolnośląskiego,
- 2) gminne jednostki samorządu terytorialnego,
- 3) jednostki organizacyjne powiatu,
- 4) środki pomocy społecznej,
- 5) Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- 6) Policja, Sąd, Prokuratura,
- 7) szkoły i inne placówki oświatowe,
- 8) organizacje pozarządowe,
- 9) kościoły, parafie,
- 10) społeczność lokalna.

5. **Źródła finansowania działań:**

- 1) budżet Powiatu,
- 2) środki z funduszy Unii Europejskiej,
- 3) środki z budżetu państwa na zadania celowe i zlecone,
- 4) środki pochodzące z projektów konkursowych,
- 5) środki pozyskane od organizacji pozarządowych,
- 6) sponsorzy.

6. **Monitoring i ewaluacja.**

Ewaluacja realizacji celów Strategii będzie obejmować skuteczność podejmowanych działań. Ocena dokonywana będzie w oparciu o analizę zebranych informacji na podstawie:

- 1) analizy własnej dokumentacji,
- 2) informacji uzyskanych od bezpośrednio zainteresowanych osób, np. rozmów z rodzinami zastępczymi, osobami niepełnosprawnymi i ich rodzinami, pracownikami, usamodzielnianymi wychowankami, itp.
- 3) danych pozyskanych od współpracujących instytucji pomocowych, np. sądu, placówek opiekuńczo-wychowawczych, ośrodków pomocy społecznej, szkół, itp.

Systematyczne zbieranie i analizowanie informacji dotyczących realizowanych działań, będzie prowadzone przez PCPR w Jaworze. Pozwoli to zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania przynoszą zakładane zmiany.

Ocena Strategii zostanie sporządzona przez Centrum i przedłożona Radzie Powiatu Jaworskiego w corocznym sprawozdaniu - pierwsza ocena nastąpi w roku 2027.

Spis tabel.

- Tab. 1. Struktura wieku mieszkańców powiatu jaworskiego.
- Tab. 2. Wiek osób badanych.
- Tab. 3. Miejsce zamieszkania badanych.
- Tab. 4. Wykształcenie badanych.
- Tab. 5. Sytuacja rodzinna.
- Tab. 6. Ilość dzieci w rodzinie.
- Tab. 7. Wiek dzieci.
- Tab. 8. Źródło utrzymania badanych.
- Tab. 9. Ocena warunków życia w powiecie.
- Tab. 10. Okres bez zatrudnienia.
- Tab. 11. Ocena rynku pracy.
- Tab. 12. Propozycje działań wpływających na poprawę rynku pracy.
- Tab. 13. Problemy osób niepełnosprawnościami.
- Tab. 14. Oczekiwane wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami.
- Tab. 15. Dostępność do placówek służby zdrowia.
- Tab. 16. Ocena dostępności do służby zdrowia.
- Tab. 17. Trudności w dostępie do specjalistów.
- Tab. 18. Problemy zdrowotne.
- Tab. 19. Czynniki poprawiające stan zdrowia.
- Tab. 20. Ocena opieki nad dziećmi do lat 3.
- Tab. 21. Ocena oferty edukacyjnej szkół.
- Tab. 22. Propozycje zmian w szkołach.
- Tab. 23. Propozycje w zakresie opieki nad dziećmi.
- Tab. 24. Przyczyny zagrożenia wykluczeniem społecznym.
- Tab. 25. Niekorzystne zjawiska społeczne.
- Tab. 26. Grupy społeczne zagrożone wykluczeniem społecznym.
- Tab. 27. Poczucie bezpieczeństwa.
- Tab. 28. Miejsca szczególnie niebezpieczne.
- Tab. 29. Czynniki zagrażające poczuciu bezpieczeństwa.
- Tab. 30. Znajomość instytucji pomocowych.
- Tab. 31. Oczekiwane wsparcie od instytucji pomocowych.
- Tab. 32. Ocena oferty sportowej i rekreacyjnej.
- Tab. 33. Propozycje w zakresie rozwoju oferty sportowej i rekreacyjnej.
- Tab. 34. Ocena oferty kulturalnej
- Tab. 35. Braki w ofercie kulturalnej.
- Tab. 36. Sytuacja dot. funkcjonowania organizacji pozarządowych.
- Tab. 37. Atuty powiatu jaworskiego.
- Tab. 38. Czynniki ograniczające rozwój powiatu.
- Tab. 39. Propozycje działań wpływające na rozwój powiatu.
- Tab. 40. Ocena komunikacji władz powiatu z mieszkańcami.
- Tab. 41. Wydane decyzje z zakresu pomocy społecznej.
- Tab. 42. Funkcjonowanie pieczy zastępczej w latach 2023-2025.
- Tab. 43. Rodzaje i liczba przyznanych dofinansowań (PFRON) w latach 2023-2025.
- Tab. 44. Działalność POIK w latach 2023-2025.

UZASADNIENIE

Opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, jest zadaniem własnym Powiatu Jaworskiego wynikającym z art. 19 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

W dniu 31 grudnia 2025 r. straciła ważność Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Jaworskiego na lata 2021-2025, dlatego konieczne jest przyjęcie nowego dokumentu na lata 2026-2030.

